

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
5. årgang — Nr. 2
Mars 1980

Inne i avisa:

**AKSJONSDAG
12. MARS**

Se side 3

**VELLYKKA HUS-
LEIEAKSJONER
I BERGEN**

Se side 3 og 4

**NORD-NORSK
KVINNE-
FESTIVAL**

Se side 2

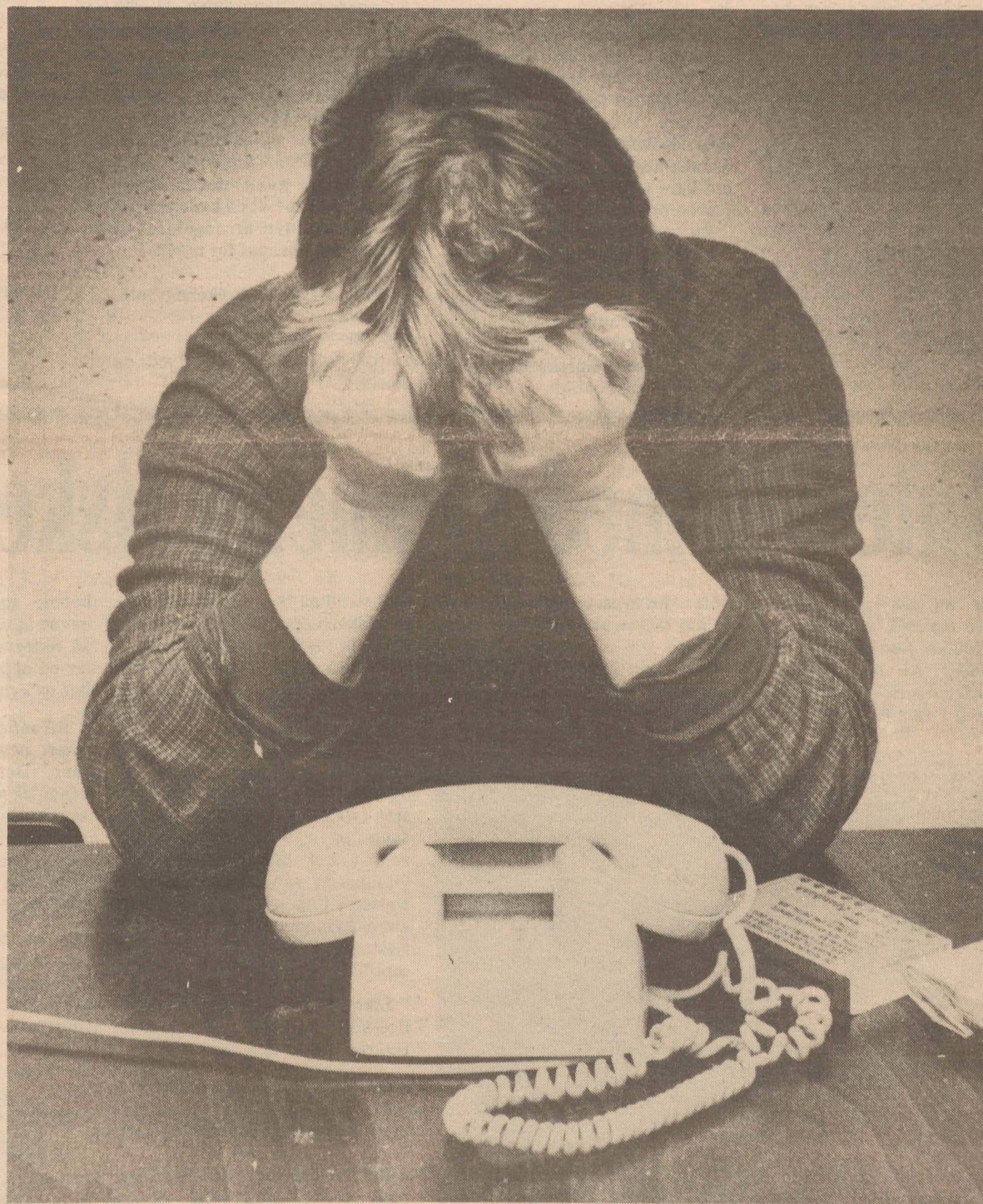

**MANNROLLE-
SEMINAR**
STOR INTERESSE

Se side 5

Krisesenter i Tromsø

SE MIDTSIDENE

Studentøkonomi

Se side 3, 4 og side 12

NORD-NORSKE KVINNEDAGER

i Kabelvåg i Lofoten fra 25.-29. juni 1980

Nord-norske kvinnekonger 1980 (NNK-80) vil bli litt av en historisk begivenhet. Det er første gang i historien at et slikt arrangement går av stabelen.

Idéen til disse kvinnekongene oppsto etter at en av initiativtakerne var på vei nordover etter siste sommers Kvinnekulturfestival på Kalvøya utafor Oslo. Hvorfor ikke prøve og lage noe lignende for kvinner fra Nord-Norge?

Nå er altså ideen og planene snart en realitet. Og vi kan møtes for å diskutere det vi er opptatt av, felles erfaringer, ha det artig i lag, se på utstillinger og gå på kurs.

Kvinnekongene er ment å være et sted hvor kvinner fra ulike miljø, organiserte og kvinner uten noen bestemt organisasjon- eller partitilhørighet kan komme sammen.

Målet er blant annet å diskutere og lære mer om nord-norske kvinners liv/arbeid og historie.

NNK-80 er først og fremst mynta på et samarbeid og et møte mellom kvinner som bor i og har tilknytning til landsdelen, uansett alder, bakgrunn og yrke.

Det er viktig å lære om kvinners liv opp gjennom historien, den kultur vi er bærere av, våre arbeidsoppgaver, samtidig som det er viktig å øke vår bevissthet om oss sjøl og vår egen situasjon.

Programmer for kvinnekongene er variert og omfattende. Ase Hjort Lervik, professor i Nordisk

litteratur, vil lede et kurs om kvinnelige forfattere i Nord-Norge. Kari Wærnes fra Samfunnsvitenskapelig Institutt ved Universitetet i Bergen skal holde et kurs om kvinners omsorgsarbeid/oppgaver i familie- og yrkesliv.

Sosiologen Inger Johanne Røste vil forelese om kvinner og familieliv i den 3. verden.

Visesangeren Tove Knutsen fra Senja vil ta for seg kvinner i den nord-norske sangtradisjon.

Så er det meininga at kjønnsrolleseminaret ved Institutt for samfunnsvitenskap i Tromsø skal planlegge et kurs som bl.a. bykvinner livssituasjon og konsekvenser endringsprosesser i samfunnet har hatt å si for kvinnesituasjon og stilling. Her er det også under planlegging et film- og fotoarbeid som skal prøve å si noe om de unge jenters situasjon og muligheter for framtida...

Videre vil likestillingsombud Eva Kolstad gi et foredrag. Kvinnekongene vil også gi tilbud om kurs i drama/teater, foto- og mørkeromsarbeid og grindev.

En håper også på å kunne tilby kurs i bl.a. nord-norske kvinner og deres politiske arbeid, nord-norsk folkemedisin/kjerringråd, samisk matlagingsstradisjon, plante-farging, brikkevev med tradisjonelle nord-norske mønstre, lefsebaking og batik.

Utstillinger som allerede er fastlagt:

Billedkunst og kunsthåndverk v/Nord-norsk kunstnersentrum i tilknytning til NNK -80. Juryert utstilling.

Husflid med demonstrasjon v/Vestvågøy Husflidlag. Kvinner i Nord-norsk fagforeningsarbeid v/Sør-Varanger Brød og Roser.

Kvinner i samisk kultur og historie v/De Samiske Samlinger. Nord-norske kvinneforfattere v/norsk studenter (ISL), ansv. Ase Hjort Lervik og Synnøve des Bouvrie Thorsen.

Utstillingene og en konsert som blir holdt er eneste åpne arrangement.

Kurskapasiteten er på 150 deltagere og bare kvinner har anledning til å delta på de ulike kurs. Kvinner fra landsdelen vil ha førsteprioritet. Det vil bli barnehage for medbrakte barn.

Kursprisen er ennå ikke fastlagt. I begynnelsen av mai måned er det planlagt å sende ut brosjyre med program og påmelding. Sjøl om mennene må finne seg i å stå utafor denne gang, mener en av initiativtakerne at en kanskje kan få i stand et nytt arrangement til neste år. Og da også for menn.

NNK-80
Sted: Vågan Folkehøgskole, Kabelvåg
Tid: 25.-29. juni.
Initiativtakere: Vågan Brød og Roser.

Hvor er vi?

Søndre Tollbugt. 7 b, 4. etg. Tlf. nr.: 81 715.

Adressen og telefonnummeret til Studentutvalgets kontor, som dessuten brukes jevnlig av NSU-delegatgruppen, Studentavisas redaksjon, Studentidrettslaget og Studentersamfunnet er VIKTIG A HUSKE FOR ALLE STUDENTER.

MERK — endring av kontortid:

Mandag 10-14.

Onsdag 9.30-10.30 og 16.00-19.00.

Torsdag 14-16.

Studentutvalgets lokaler er i Søndre Tollbugt. 7B, 3. etg. Telefonnummer: 81 715.

SAIH-seminar om det sørlige Afrika

Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond (SAIH) skal arrangere seminar ved de høyere læresteder i Nord-Norge.

Seminaret vil bli avholdt på Grand Hotel i Tromsø fra 7. til 9. mars.

Temaene som vil bli behandla er:

- Sør-Afrikas historie
- Situasjonen i Namibia
- Fra Rhodesia til Zimbabwe
- Frontlinjestatenes situasjon
- Sør-Afrikas militære og økonomiske politikk overfor nabolanda og den vestlige verden
- Den seinere tids utvikling i apartheid-systemet
- Kvinnene i det sørlige Afrika
- SAIH's arbeid

Søknadsfristen til seminaret er 25. februar.

Innledere vil bli: Gro Holm, Kjetil Paulsen, Marit N. Aarset og Helge Kristoffersen.

IRENE

Intervju med kvinnelig fiskerifag-student

IFF er vel det mest mannsdominerte institutt ved universitetet i Tromsø. Noe disse tallene tydelig viser: Av de 125 fiskerifagstudentene som er opptatt siden starten i 1972 har det vært 4

jenter. En prosentandel på 3,5 %. SA har tatt en prat med ei av disse jentene.

Kari-Anne Lenvik kommer fra Finnsnes. Etter et år ved universitetet i Bergen, og ei

praksistid på 18 mnd. begynte hun på fiskerifagstudiet vårsemesteret 1980. Hva for så ei jente til å begynne å studere fiskerifag? Det kan vel knapt sies å være ei vanlig studieretning blant jenter.

Jeg har alltid interessert meg for fiske. Så for meg var det et helt naturlig valg. Fiskerinæringa står i dag overfor mange interessante og vanskelige problemer som i stor grad vil prege utviklinga av vår landsdel spesielt. Dette er ting som også bør engasjere kvinner, ikke minst siden flesteparten av de som jobber i foredlingsindustrien er kvinner.

Likevel er du den fjerde kvinnelige studenten siden starten i -72. Hvorfor er det så få jenter?

Fiskerifag er et litt spesielt fag fordi det kreves 18 mnd. praksis innenfor næringa for å bli opptatt. Dette praksiskravet slår ulikt ut kjønnsmessig. Mannfolkene har mye bedre muligheter til en variert og godt betalt praksis enn det kvinner har. Kvinnene er som regel henvist til typiske lavtlønns- og lavstatusyrker.

Dette var en av grunnene til at det blei fremma forslag om å senke praksiskravet til 12. mnd. for kvinner. Dette ment som ei overgangsordning. Dessverre blei forslaget nedstemt på instituttallmøte, riktignok med knapp margin. En annen viktig del av grunnelsen for forslaget var at næringa trenger kvinner innenfor administrativt arbeid, som har forståelse for spesielle vansker kvinner i fiskerinæringa har, og som kan tilføre et syn som menn ikke har.

For å belyse noen av skeiv-

hetene som eksisterer kan jeg nevne at vi ved Fi-No-Tros anlegg på Skjervøy hadde lønnsforskjeller på opptil 35 % mellom mannlige og kvinnelige ansatte.

En annen ting jeg opplevde som svært negativt var akkordsystemet. Det virket individualiserende og splittende, og gjorde det svært vanskelig å skape den solidaritet som er nødvendig for å kunne øve innflytelse på sin egen situasjon. Dessuten fører det til en økt fysisk og psykisk belastning.

Bortsett fra praksisordninga tror jeg også at en bedre informasjon om hvilke krav som stilles til kvinnelige søkere kan hjelpe på rekrutteringa. Jeg vet positivt at det er en god del misforståelser ute og går når det gjelder praksiskravet. Mange tror f.eks. at praksis fra båt er obligatorisk.

Hvorfor tror du forslaget om ei endring av praksisordninga for kvinner blei nedstemt?

Kanskje mannfolkene er redd for konkurranse. Ikke vet jeg. Det vanligste argumentet for å gå imot forslaget, var at ei redusering av praksiskravet vil føre til en forringelse av faget. Jeg er enig i at praksisen er viktig for faget, men jeg tror det er en enda større faglig svakhet at man omtrent ikke har kvinnelige studenter. Dessuten får kvinner en svært lite variert praksis. Om man skjærer filett i 12 eller 18 mnd. har i grunnen ikke så stor erfaringsmessig relevans til fiskerifagstudiet.

Hva har du tenkt å bruke utdannelsen til?

Gjennom praksistida mi fikk jeg en viss føling med noen av de problemene som kvinnene i fiskeindustrien sliter med. Dette er et emne som jeg gjerne kunne tenke meg å skrive kandidatoppgave om, ellers er jeg svært interessert i akvakultur.

Til slutt. Hvordan trives du som eneste jente på kullet?

Jeg trives utmerket, men jeg skulle gjerne sett at vi var flere jenter. Jeg synes vi har et flott miljø på IFF, og kan trygt anbefale fiskerifagstudiet. Dessuten er det VIKTIG at vi blir flere jenter.

Kari-Anne Lenvik — eneste jente på fiskerifags 79-kull.

Deadline for neste nr.: 15. april

Vi ser helst at innlegg til avis skrives på maskin. De må ikke være over 60 linjer. Om du har et bilde eller enn annen illustrasjon til artikkelen din, er det fint. Vi er svært takknemlig for tips om ting du mener vi bør ta opp i avisa. Du kan skrive til oss (Søndre Tollbugt. 7b) eller kontakte Randi Fritz eller Pål over telefon 80 80 linje 15.

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-
studentene

5. årgang - Nr. 2 - mars 1980

Redaksjon:
Pål Christensen (ansv.)
Irene Kulleseid (ansv.)
Fritz Breivik (ansv.)
Helen Knoph Larsen
Randi Jacobsen (ansv.)
Einar Pedersen (ansv.)
Tormod Olsen (ansv.)

Adr. Søndre Tollbugt. 7b, Tromsø
Tlf. 81715.

Studentavisa er organ for studentene ved
Univ. i Tromsø og kommer ut ca. en gang i
måneden.

Redaksjonen er valgt på Sos. Fronts
politiske grunnlag.

Trykt i 1500 eks.

Trykt i Dagbladet «Tromsø»

Kampen fortsetter

Det er nå klart at det ikke blir husleieaksjoner i Tromsø i denne omgang. Leleboermøtene fant at resultatet fra avstemninga ikke tilfredstilte det kravet om oppslutning som var vedtatt på forhånd.

Imidlertid betyr ikke dette at kampen for å få bedret våre økonomiske kår har brutt sammen. Det betyr ikke at vi sier oss fornøyd med den eksisterende kostnadsnormen og de eksisterende tilbakebetalingsvilkårene. Heller ikke at vi godtar de økonomiske forverringene.

Tvert i mot viser uravstemninga at et flertall av studentene som bor på samskipnadens hybler faktisk er villige til å gå til et såpass alvorlig skritt som husleieaksjon. Det har heller ikke vært noen uenighet om berettigelsen av våre krav, diskusjonen har avgrenset seg til valg av aksjonsform. På bakgrunn av dette blir det i tida som kommer svært viktig å markere oss slik at det merkes både innad på universitetet og ikke minst utad, til presse og opinion.

Siste hovedallmøte (14/2) vedtok at det skal arrangeres en aksjonsdag onsdag 12. mars. Selv om vi ikke direkte kan legge press på de ansvarlige myndigheter gjennom en slik aksjonsdag, vil den kunne fungere bra som en markering av våre krav. Ikke bare i Tromsø, men også på landsbasis er 12. mars ment å være aksjonsdag. Opplegget vil variere endel, men ved de fleste læresteder vil det bli oppfordret til undervisningsboikott, det vil bli arrangert allmøter der emner med tilknytning til vår økonomiske situasjon tas opp o.s.v.

Studentene bør slutte massivt opp om markeringen 12. mars.

8. mars

Det ser ut for at noe nytt er i ferd med å skje i kvinnebevegelsen. I år, i motsetning til i tidligere år, har nemlig uavhengige kvinner tatt initiativet til markeringa av den internasjonale kvinnedagen. Et initiativ som ser ut til å få oppslutning fra de kvinnegrupper som før har utgjort drivkrafta i 8. mars arbeidet i Tromsø. Det er dermed muligheter for at vi kan styrke tendensen fra tidligere år og få et enda mer slagkraftig tog, både hva størrelse og politisk bredde angår.

Vi mener at de viktigste krav som må reises på kvinnedagen er krav om 6 timers arbeidsdag for alle — både kvinner og menn. De jobbene som eksisterer må deles, rasjonaliseringa må ikke frata kvinnfolk retten til en sjølstendig økonomi — ei nødvendig forutsetning for kvinnefrigjøring. Kortere arbeidstid er dessuten ei forutsetning for at husarbeid og omsorg for barn skal være et fellesanliggende for begge kjønn.

Alle har rett til et arbeid. Dette er fremdeles et av våre viktigste krav. For det første mener vi at den økonomiske krisa de siste årene har gitt det enda større aktualitet — kvinnene utgjør fremdeles reservearbeidskrafta. Disse forholdene vil med stor sannsynlighet bli forsterka i tida fremover, både på grunn av fortsatte økonomiske innstramminger og fordi utviklinga innenfor den nye datateknologien vil rasjonalisere kvinnearbeidsplasser. Kvinner må i langt større grad engasjere seg i teknologidebatten — fordi teknologien i høy grad vil være med å avgjøre hvilket samfunn vi skal ha.

Opprettelsen av kritesenteret har stått i fokus for store deler av kvinnebevegelsen i Tromsø i det siste. Behovet for det avslører skremmende perspektiver. Erfaringer fra kritesentere andre steder viser at svært mange kvinner har vært nødt til å fortsette å la seg mishandle, nettopp fordi de har vært fullstendig økonomisk avhengig av mannen.

La det ikke bli med 8. mars. De positive tendensene fra denne dagen må videreutvikles. Ut fra den situasjonen vi befinner oss i, med en ny iskald krig, enorm opprustning og krigshisseri, mener vi det er viktig å støtte opp om aksjoner som «Kvinner for fred». Krav om nedrustning og fred er nettoppkrav som samler kvinner både på tvers av klasse- og partigrensene og på tvers av landegrensene.

Vellykka husleieboikott i Bergen

— Av Peter Arbo —

Bergensstudentene har fungert som en
fortropp i de landsomfattende aksjonene
mot nedskjæringene i studentøkonomien.
Fra 1. februar har beboerne ved de fire

studentbyene gjennomført full husleieboi-
kott. I artikkelen nedenfor skal vi se på hva
som har skjedd, og gi ei foreløpig opp-
summering av aksjonene.

Spørsmålet om husleieboikott ble diskutert blant studentene allerede tidlig i januar. Bakgrunnen var den klare forverringa i både lån og stipend og rente- og tilbakebetalingsvilkårene våre. I tillegg kom omfattende prisøkninger i Samskipnaden. Husleiene steg med hele 30-40 %. Studenttinget, NSU-delegatgruppen og tillitsutvalgene ved studentbyene gikk inn for husleieaksjoner for å protestere mot denne utviklinga. Det samme gjorde samtlige studentpolitiske grupperinger.

Etter allmøtevedtak om husleieaksjon ble det den 29. januar holdt urneavstemning ved alle studentbyene. Resultatet viste at 71,5 % var for full boikott, 11,4 % var for begrenset husleieboikott og 16,1 % var mot aksjon. Etter dette ble det oppretta en felles aksjonskomite hvor også Studenttinget og delegatgruppen var representert.

Allerede i denne opptakten til boikotten, kom det til konfrontasjoner med de ansatte. Avstemningsdagen gjennomførte de ansatte i Boligstiftelsen en punktemonstrasjon for å prøve å få studentene fra å vedta en aksjon som de følte ville true arbeidsplassene deres: Resepsjonstjenesten og all annen service på studentbyene ble nedlagt. Varmvannet ble skrudd av, heisene stanset og boligkontoret ble stengt. Men studentene lot seg altså ikke presse.

STYRET STILLER ULTIMATUM

Det neste som skjedde, var at styret i Samskipnaden den 5. februar vedtok å gi studentene en frist til 15. februar med å betale husleiene. Hvis ikke dette ble gjort, ville Samskipnaden ta vann, strøm og varme. I tillegg ville de 230 ansatte få permisjonsvarsel. Dette vedtaket var det bare studentrepresentantene som stemte imot. De gikk istedet inn for at Samskipnaden

skulle søke staten om å få ettergitt renter og avdrag på pantelån, og anket umiddelbart vedtaket til departementet.

Situasjonen ble diskutert på allmøter, der det var bortimot full enighet om at husleieboikotten likevel måtte fortsette. Fra de ansattes side fulgte krasse uttalelser mot aksjonen.

Departementets svar kom så 15. februar: Anken ble uten begrunnelse avvist. Konflikten ble dermed betydelig tilspissa. Spontane demonstrasjoner ble arrangert rundt omkring på Universitetet, og en kantineboikott ble forberedt. Etter dette ble det gjennom forhandlinger mellom Samskipnaden og representanter for studentene gjort forsøk på å komme fram til et kompromiss. Studentene sa seg villige til å trappe ned aksjonen til innbetaling av gammel leie inntil myndighetene ga klare løfter om en bedring av studentøkonomien og økte tilskudd til boligstiftelsene/samskipnadene. I tillegg skulle det sendes en felles delegasjon til Departementet. Med dette forslaget ville studentene gi Samskipnaden likvide midler til å holde drifta gående. Disse forhandlingene brøt imidlertid sammen, da Samskipnaden forlangte innbetaling av full leie fra mars måned.

Dette resulterte igjen i nye allmøter med rekordoppmøte. Bare på Fantoft var 630 til stede. Også på disse møtene stemte et overveldende flertall for fortsatt boikott.

Dagen etter, den 20. februar, satte Samskipnaden i verk sine bebudete represalier. Studentbyene ble mørklagt, og varmvannet og oppvarminga skrudd av. De ansatte fikk permisjonsvarsel. Samme dag gjennomførte studentene en 100 % effektiv kantineboikott. På studentbyene ble forberedelser gjort for å dempe virkningene av Samskipnadens tiltak: Stearinlys,

lommelykter, stormkjøkkener og primuser ble skaffet til veie. For barnefamilier ble det ordnet skikkelige kokemuligheter og tilgang på varmt vann. Man mange flytta også ut og fant seg annen midlertidig innkvartering. Nye punktemonstrasjoner, der også barna deltok, ble arrangert på Studentsenteret.

NAMSRETTE STUDENTENE MEDHOLD

Vendepunktet kom imidlertid med en felles henvendelse fra tillitsmannsutvalgene til Namsretten. Her ble saka tatt opp på rekordtid. Allerede ved middagstider neste dag erklærte Namsretten at de tiltakene som Samskipnaden hadde fått grønt lys for i Departementet var ulovlige. Samskipnaden ble pålagt umiddelbart å koble til vann, strøm og varme.

Da dette forsøket på å tvinge aksjonen i kne ikke gikk, sendte så Samskipnaden neste dag ut et vanlig brev om utkastning innen 30 dager hvis ikke skyldig leie blir betalt. Men også dette kravet er nå trukket tilbake.

EN FORELØPIG LØSNING

Etter krav fra studentrepresentantene ble det den 22. februar avholdt ekstraordinært styremøte i Samskipnaden. Her ble det etter lange forhandlinger oppnådd enighet om et kompromiss. Vedtaket går ut på at

1. Studentene betaler gammel leie fram til april.
2. Det sendes en delegasjon med representanter for både Samskipnaden og studentene til Kirke- og Undervisningsdepartementet for forhandlinger om økte tilskudd
3. Husleiene og budsjettet for 1980 skal vurderes av Samskipnaden og Studenttinget etter møtet med KUD.

Sannsynligvis vil allmøtene på studentbyene gi sin tilslutning til denne løsninga på møter i løpet av uka.

Aksjonsdag 12. mars

I Tromsø er det tatt kontakt med andre grupper av utdanningssøkende som lærerskolestudenter og gymnasiaster. Dette for å vise at det ikke bare er studentene ved universitetet, men den totale massen av utdanningssøkende som protesterer mot de økonomiske kårene.

Når det gjelder det konkrete opplegget for aksjonsdagen må dette i stor grad bli opp til de enkelte instituttene. Undervisnings-

boikott peker seg imidlertid klart ut som en av hoveddelene på en slik aksjonsdag. Varigheten av en boikott kan diskuteres, primært bør man vel ta sikte på at all undervisning boikottes hele dagen.

Allmøter bør arrangeres på hvert enkelt institutt. Aktuelle teamer er studentøkonomien, utdanningsfinansieringsutvalgets innstilling (UFU), samskipnadsorganiseringa o.l.

Markering utad med stand ute i

byen bør også prioriteres høyt. I det hele må vi forsøke å gi et bilde av at en samlet studentmasse, gjerne med støtteuttalelser fra de ansatte ved universitetet, står bak de kravene som er stillet.

Hver enkelt kan bidra til dette ved å støtte aktivt opp om aksjonsdagen 12. mars. En massiv oppslutning om 12. mars kan bidra til å legge ytterligere press på de ansvarlige myndigheter i retning av å innfri våre krav.

SU

Fra kantineboikotten i Bergen — 100 % vellykka!

Resultatet av uravstemninga ved studentbyen i Tromsø

	Bor etter kontr.	Ansatte Borte Tom	Reelt bor	STEMT	Ant. ja	Ja av av bor	Ja av stemt
Stor-skog-åsen	115	7	108	108	83	76,8	79,0
Prest-vann	330	20	310	227	159	47,0	70,0
Øvre Breiv.	113	6	107	98	72	67,3	72,4
Brei-vika	84	10	74	71	52	70,3	73,2
ALLE	642	42	599	501	366	61,1	73,0

HUSLEIEAKSJONENE AVBLÅSES!

Representanter for aksjonskomiteene ved studentbyene i Oslo og Bergen og for NSU i Trondheim, Tromsø og As drøftet på møtet i Oslo 26/2 aksjonene mot nedskjæringer av studentøkonomien.

Møtet anbefalte at de aksjonene som var igang i Oslo og Bergen avsluttes. Aksjonene har ført til bred omtale i massemedia, og stor forståelse for de kravene som er stilt. Statsråd Førde har i Stortinget uttalt at han er innstilt på å bidra til en revurdering av studentøkonomien så snart resultatet av vårens lønnsforhandlinger er kjent. På informert politisk hold, blir det sagt at det vil komme en tilleggsbevilgning på lån og stipend for studieåret 80-81 i løpet av våren.

Aksjonens hovedformål har vært å få rettet opp nedgangen i studentøkonomien de to siste åra. Med de positive signaler som er kommet er det all grunn til å anta at dette kravet blir innfridd. A fortsette husleieaksjonene i en situasjon der det er gitt klare positive signaler om forbedring, vil bare bidra til å skape motsetninger mellom studenter og samskipnader. Målsettingen med aksjonene var nettopp å bedre studentenes økonomiske situasjon, ikke å ramme samskipnaden økonomisk.

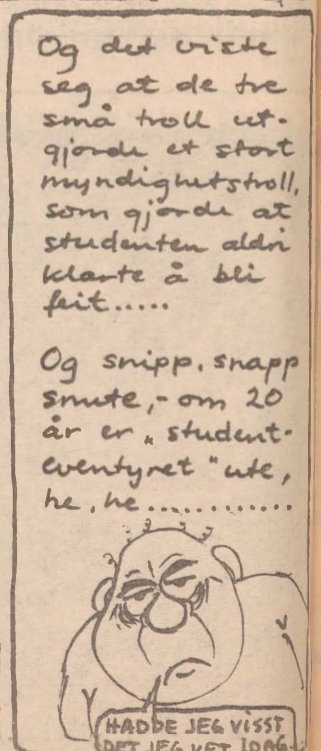
Hendelsene de siste månedene har tydelig vist at husleieaksjonen representerer et effektivt aksjonsmiddel for de utdannings-søkende. Der forhandlinger og argumenter ikke førte fram, har aksjoner vist seg å gi resultater.

Spesielt vil møtet peke på de som har skjedd i Bergen, der studentene klarte å slå tilbake samskipnadens forsøk på å knekke aksjonene ved å slå av strømmen på studentbyene.

Når aksjonskomiteen i Bergen nå anbefaler å nedlegge husleieaksjonen er dette snarere et uttrykk for aksjonens styrke enn dens svakhet. Aksjonene nedlegges ut fra en vurdering av at de har hatt optimal effekt, både i omtale i massemedia, forståelse for aksjonsgrunnlaget og hva politisk effekt angår. Frem til april vil aksjonene ta andre former, for å vise myndighetene at de utdannings-søkende står samlet bak protestene mot forsøkene på forverring i studentøkonomien. Sentralt i dette arbeidet vil aksjonen dagen 12. mars stå. Denne dagen vil det bli undervisningsboikott, møter, demonstrasjoner etc. ved de høyere lærersteder. Arbeidet med å gjøre 12. mars til en kraftig markering av de utdannings-søkendes krav vil bli prioritert tida framover.

Studentene har gjennom de aksjoner som har vært satt igang klart vist at vi ikke er villige til å akseptere at myndighetenes torpederer hele studiefinansordninga. Dersom de bebudede forbedringer ikke blir en realitet i løpet av våren vil vi naturligvis igjen være beredt til å bruke harde virkemidler for å nå fram med våre krav.

Fellesuttalelse fra møtet 26/2-80

INTERNASJONALT STOFF · INTERNASJONALT STOFF

Kvinnekamp i skyggen av Islam

Kvinnens stilling i de muhammedanske land varierer slikt fra land til land og med sosiale, klassemessige, etniske og regionale forhold. Det skulle likevel være mulig å peke på visse generelle trekk ved kvinnens livssituasjon.

Det er svært lett å hekte seg opp i kun de negative sidene ved kvinnens situasjon, en videreføring av den tradisjonelle «elendighetssosiologien». I denne artikkelen prøves det derfor også å legge vekt på de positive utviklingstendensene som tross alt har funnet sted.

DELTAKEELSE I PRODUKSJONEN

er en nødvendig, om enn ikke tilstrekkelig betingelse for likestilling. Men for kvinner spesielt er de laveste sosiale lag i byene, er det vanskelig å få lønna arbeid. Enda mer umulig er det å leve økonomisk uavhengig på de uhyre lave lønningene. Særlig rammer de fleste enslige kvinnelige forsørgere, som faktisk utgjør hovedtyngden av de yrkesaktive kvinnene i byene. På bakgrunn av dette blir det temmelig problematisk å se hva som er frigjørende, spesielt når vi samtidig vet at størsteparten av det arbeidet som tilbys kvinner er arbeid som hushjelp. Dessuten er det naturlig nok ikke anderledes der enn her i Norge — kvinnene er arbeidskraftsreserve og møter sterke moralske sanksjoner i tider med stor arbeidsløshet.

I tillegg til sin svake stilling i produksjonen, er kvinnene i byene også i en langt værre stilling enn sine medsøstre på landsbygda. Dette fordi det sosiale nettverket deres er gått i oppløsning og nye dannes langt vanskeligere i byene.

På landsbygda er situasjonen vesentlig forskjellig. Her spiller som oftest kvinnene en uunnværlig rolle i produksjonen og reproduksjonen. Mat til eget konsum er det ofte kvinnene som produserer. Matlagning tar mer tid enn hos oss, her finnes ikke halvfabrikata eller moderne husholdningsmaskiner.

På toppen av det hele, må kvinnene ofte gå langt for å hente vann og brensel. Arbeidet er kjønnsdelt og det finnes ingen likestilling. Likevel er kvinnens rolle her betraktelig bedre enn for de isolerte kvinnene i byene. Både

kvinnen og mannen fyller uunnværlige funksjoner. Funksjoner som i byene er overtatt av industrien og offentlige institusjoner. Likevel, det er vel i byene at det frigjørende perspektivet på sikt blir å finne.

POLYGAMIER VANLIG,

sjøl om det i mange land er forbudt. Sett med våre vestlige «briller» synes nettopp denne institusjonen svært kvinneundertrykkende. I et lengere perspektiv er den sannsynligvis også det, men det er igjen verdt å understreke at det ikke alltid er slik at resultatet blir bedre for kvinnene om en fjerner en historisk undertrykkende institusjon. Her må vi huske at kvinnen står for de fleste arbeidsoperasjoner vedrørende hjemmet, og at hver ekstra hustru har betydd arbeidsbesparelser for kvinnene. I tillegg kan det være verdt å nevne at mange gifte har vært en praktisk måte å integrere kvinner i lokalsamfunnet på (i samf med overskudd på kvinner) og heve deres status. Historisk sett har det vist seg at i tilsvarende kristne områder oppsto det ei stor gruppe kvinner som sto «utenfor» samf. Disse blei i stor grad tvunget til å prostituere seg.

Mannen er sjølsagt familiens overhode. Han symboliserer guds stedsfortreder på jorda, og kvinnen(e) er forpliktet til å ha seksuell omgang med mannen sin. Dessto verre fordi kvinnene i sin barndom har vært utsatt for amputasjon av kjønnsorganer (tilslørende kalt omskjæring). Det er ikke vanskelig å tenke seg hva slags smerter og komplikasjoner dette medfører ved samleie for ikke å snakke om barnefødsler.

Kvinnene i byene som ikke deltar i produksjonslivet på

samme måte som landsby- og nomadekvinnene, er dessuten ofte avhengige av mannens velvilje for å komme ut av sin isolerte tilværelse. Typisk nok brukes slør mye mer her enn på landsbygda. Nomadekvinnen bruker ikke slør. Det er verken produksjonsfremmende eller hensiktsmessig. Her — som overalt ellers ser vi at normer skifter ut fra samfunnsmessige endringer og behov. Slør er forøvrig ikke påbudt etter islamsk lov. Skikken er adoptert fra persisk og bysantinsk kultur (Kristen), og var et tegn på høy sosial status.

DELTAKEELSE I FRIGJØRINGSKAMPER

har vist seg å gi kvinnen en friere stilling. I kampen mot kolonialismen og imperialismen har det vært behov for en aktiv deltakelse fra alle — uansett kjønn. Men i Algerie var den historiske erfaringa for kort til å få revolusjonære konsekvenser — Kvinnene måtte tilbake til kjøkkenbenken.

For de palestinske kvinnene er situasjonen anderledes og langt mer positiv. Frigjøringskamper har foregått over lang tid, kvinnene har vært og er mer integrerte i produksjonene. Utdanningsnivået er svært høyt, også for kvinner. Religionen spiller derfor en langt mindre rolle enn i mange andre muslimske samfunn.

EGNE

KVINNEORGANISASJONER

betyr også mye i strategien for en kvinnefrigjøring. Her er utviklinga kommet langt kortere enn i vestlige land, men det eksisterer egne kvinneorganisasjoner i en rekke muhammedanske land, bl.a. i Egypt, Syria, Irak og Libanon. En av de mest interessante her, er nok den palestinske kvinneunionen (GUPW). Der er en masseorganisasjon som legger vekt på å mobilisere kvinnene sjøl, for sin egen frigjøring, og som i stor grad har lyktes hvis vi ser på utviklinga fra en eliteorganisasjon til en masseorganisasjon. Sjøl om denne organisasjonen idag for en stor del sysler med typiske kvinnesaker, har den et stort frigjørende potensiale. På grunn av samfunnsstrukturen og rigide religiøse normer om kjønnssegregering som gjør det vanskelig for de fleste kvinner å delta i aktiviteter

utenfor privatsfæren, er nettopp rene kvinneorganisasjoner et viktig og nødvendig skritt i kampen for kvinnefrigjøring og bevissthetsutvikling.

Avslutningsvis kan vi si at for oss kan det ofte umiddelbart se ut som om religionen-islam — er det som står i veien for frigjøring. Når vi tenker slik bør vi ha i minne minst to faktorer. For det første at islam i likhet med andre religioner er åpen for fortolkninger. F.eks. ble den i slutten av forrige århundre i et egyptisk intellektuelt miljø brukt til å legitimere kvinnens likestilling med mannen. For det andre skal vi huske at vår egen kvinnefrigjøring først begynte å vokse fram i takt med ei økonomisk og industriell utvikling som ga kvinnene utdanning og arbeidserfaring. Ei utvikling som svekket religionen hos oss — og som også vil svekke islam og gi kvinnene der en friere stilling.

Mannsrolleseminar

Av Bjørg Strand

Mannsrolleseminar? Bevisstgjøringsseminar for frustrerte mannfolk på leiting etter en tapt identitet etter ti års sympatisering med kvinnebevegelsen?

Saken er at det på Institutt for Språk og Litteratur (ISL) for tida er et seminar om mannsroller i litteraturen. Seminaret har sin bakgrunn i en særeremneforelesning for mellomfagstudenter i nordisk som velger et emne fra 70-talls litteraturen. Kvinneforskninga har ved dette instituttet i flere år vært prega av tema som kvinnelitteratur, ukjente (nordnorske) kvinnelige forfattere, kvinneroller osv., og dette seminaret må sees som en videreutvikling og samtidig som et brudd med denne tradisjonen. Det skal likevel understrekes at denne måten å gripe an litteraturen på, ikke må sees på som noe alternativ til en feministisk litteraturkritikk (den kan i beste fall være en del av denne kritikken). Det er heller ikke snakk om noen nye litterære metode. Det som er nytt, er

temaet, et tema som har vært i lufta ei stund (Jfr. Dagbladetdebatten om det nye mannsidealet). Oppslutninga har også vist at det er en enorm interesse både blant de mannlige og kvinnelige studentene, og også studenter fra andre institutter deltar. «Mannsroller» oppleves tydelig problematisk, ikke minst i mellomlagsmiljø, hvor den «myke» utgaven ikke lenger er helgardert. «Progressiv mannsjåvinist» er et begrep med innhold.

En annen grunn til at temaet dukker opp, er at det i løpet av de to-tre siste årene har kommet ut flere romaner som eksplisitt tar opp og tematiserer mannsrolleproblematikken. Denne «mannelitteraturen» har fulgt i kjølvannet av kvinnebevegelsen og kan sees på som 1) et svar på den utfordringa som kvinnefrigjøringa representerer og 2) som en mer omfattende refleks av den krisa som mannsrollen har kommet i. Av denne nye «mannelitteraturen» blir 4 bøker tatt opp. Adams dagbok, K. Faldbakken

(78), Dødt løp, E. Gjeldsvik (78), Sammenføyninger, K. Madsen (79), Villskudd, G. Vindland (79).

Alle er, med unntak av den første, debutromaner og de er skrevet av unge menn. De enkelte romanene har ulike konkrete utgangspunkt, temaene varierer fra maskulin stolthet kontra maskulin følsomhet, til det latterlige og umulige i de ulike mannsroller (stereotyper).

Under gjennomgåinga av romanene blir det lagt vekt på å finne ut av menns forhold til omgivelsene, hvordan ulike rolleforventninger til menn fører til bestemte reaksjonsmønstre, hvordan litteraturen skildrer mannsrollene psykologisk realistisk, og hvordan forfatteren sjøl forholder seg til dette. I flere av romanene kommer det klart fram at menns oppgjør med den typiske mannsrollen er ambivalent.

Forfatteren av Villskudd, Sangen om Jens er invitert oppover og vil holde foredrag på ISL den 10. mars.

Myter kan kort sies å være feilaktige forestillinger som deles av store lag av befolkningen. Om naboen min har en forvrengt oppfatning av meg, kan det knapt sies å være en myte. Myter blir det når mange mennesker deler samme feilaktige oppfatning, og når en usannhet/fordom blir en myte har myten en funksjon: den er med på å bevare det uriktige forholdet og den bevirker en fortsatt urettferdig behandling av de som berøres av myten.

Voldtektsproblemet har alltid vært, og er fremdeles, forbundet med en rekke myter, myter som ihvertfall har følgende to funksjoner:

— For det første er det rimelig å anta at myter om voldtekt er med på å skape voldtekt. At den mannlige del av barna/ungdommen gjennom kulørt ukepresse og «mannfolkprat» blir foret med

Krisesenteret

Myter om voldtekt

forestillinger som «Pysj... de liker det så godt», «Egentlig har de alle lyst», «Nei, betyr ja» o.s.v. er uten tvil med på å bygge opp forestillinger som siden kan være en del av grunnlaget for en voldtekt.

— Den andre funksjonen mytene har, er at de av mannfolkene som aldri blir seksualforbrytere, men som allikevel kommer borti problemet (som politifolk, dommere, journalister, voldtattes omgangsfeller) aldri vil kunne behandle problemet fordomsfritt dersom mytene har fått det minste rotfeste i deres bevissthet.

A kjempe mot voldtekt vil derfor også måtte innebære en kamp mot de mytene som bidrar til problemets fortsatte eksistens.

I det følgende har vi ikke plass til å behandle alle mytene som hersker omkring voldtekt, vi skal bare kort kommentere fire av de vanligste:

Myte 1:

— En spesielt utbredt myte går ut på en forestilling om at kvinner blir voldtatt av ukjente menn. Undersøkelser som omfatter alle menn dømt for voldtekt i Philadelphia (USA) i åra 1958-60 sier at gjerningsmannen i omlag halvparten av tilfellene var en kjenning, nabo, kjæreste, nær venn, venn av familien eller slektning. Det er rimelig å tro at vi her også har endel «mørke tall», tilfeller som aldri blir anmeldt, ofte fordi det nettopp er venn, kjæreste, ektemann eller far som har begått voldtekten.

Myte 2:

— Myten om at kvinnen ikke kan voldtas mot sin vilje har vært populær gjennom tidene. Vi bruker et greit eksempel i håp om å avlive myten en gang for alle. Vi forflytter oss til Bangladesh i 1972. Fire hundre tusen kvinner ble voldtatt under krigen. Disse

kvinnene ble fordrevet fra landsbyene sine og forlatt av sine menn, i den kulturen en vanlig sanksjon som kvinnene var forberedt på. Mange av disse kvinnene begår selvmord og dreper spebarna de føder. Skulle disse fire hundre tusen kvinnene ha samtykket i voldtektene som ble begått mot dem?

Myte 3:

— Myte nr. 3 — kvinnen lokker mannen til voldtekt. Denne myten er avhengig av en annen myte, nemlig en myte om mannens seksualitet som går ut på at på et visst punkt blir lysten umulig å styre, mannen blir utilregnelig.

Dersom alle menn fra barnsben av ble innprentet at det er forbudt og forkastelig å tiltvinge seg samleie ville de neppe la seg gripe av denne påståtte sinnsforvirringen. Dessuten, ettersom statistikken viser at de fleste voldtekter er planlagte, er det ikke snakk om et øyeblikks utilregnelighet.

Myte 4:

— Den siste myten vi tar opp her er forestillingen om de hyppig forekommende falske angivelser. Mange tror at det blir levert inn en rekke falske angivelser på voldtekt.

Enhver som kjenner til de prosedyrer kvinnen som leverer inn en voldtektsangivelse må gjennomgå, innser det urimelige i slike spekulasjoner. Hun må gjennom legeundersøkelser, intense rettsforhør, det skal foretas undersøkelser og saken skal til slutt opp for retten, en påkjennelse som mange som virkelig er blitt voldtatt finner for hard å gå gjennom, selv om de vet de har sitt på det tørre. Skulle en kvinne forsøke å bløffe seg gjennom dette apparatet? Og ville hun klare det? Sannsynligheten er ikke stor. Det kan dessuten være verdt å nevne at en amerikansk undersøkelse viser at frekvensen for falsk angivelse er lavere ved voldtekt enn ved andre forbrytelser som f.eks. ran.

Hva er voldtekt?

Det kunne være ønskelig å ta for seg alle vrangforestillingene som hersker omkring dette temaet. Plassen tillater det imidlertid ikke, og egentlig skulle det være fullstendig unødvendig dersom man istedet for å lytte til myter produsert på vold og kvinneforakt, ga seg til å tenke over hva en voldtekt egentlig er. En voldtekt er i prinsippet det samme som et ubedt klaps på baken, et stjålet kyss eller en knyttneve i trynet.

I alle tilfellene går det ut på at et individs rett til sjølbestemmelse blir krenket. En voldtekt er den groveste formen for slik krenkelse. Et annet menneske tiltvinger seg adgang til et område som vi mennesker anser for det mest private vi har, et område vi bare deler med visse andre, og på våre betingelser.

Så sterke og alvorlige er våre følelser på dette området at mange voldtatte kvinner i tillegg til de fysiske skader de pådrar seg, også blir psykisk skadd, alvorlig psykisk skadd. Mange i en slik grad at de ikke på mange år, kanskje aldri mer, greier å nærme seg sin egen seksualitet.

Anne-Marie Uberg

Først føles jeg helt svimmel og skjønt at det tross alt bak fasaden som vet og innser

Men så blir bare verre

Så kommer Hvordan går det

Utallige ganger på vei

hvis denne den siste da går jeg

hvis sjofelt barna da går jeg

hvis han ber også da går jeg

og legger meg noensinne da går jeg

nå barna ikke mer da bare må

Og alt skjer Allikevel gikk

Hvorfor?

Krisesenteret

Presentasjon av krisesenterarbeidet

Hvordan et krisesenter blir til

Det første initiativet ble tatt for vel et år siden, da kvinnegruppa på ISV (Institutt for samfunnsvitenskap) og KF-gruppa (Kvinnefrontgruppa) på Håpet tenkte på og snakket om det var behov for et krisesenter i Tromsø.

Gruppene fikk vite om hverandre og begynte å arbeide sammen. De to første oppgavene vi arbeidet med var, 1. Kontakte alle kvinneorganisasjonene i byen, for å få et størst mulig samarbeide i det videre arbeidet.

2. Undersøke om det var behov for et krisesenter i byen, gjennom å kontakte alle offentlige instanser, distriktslegekontorene, sosialkontoret, familievernkontoret, politiet m.m.

Vi fikk positiv respons fra alle instansene, samtidig som vi fikk positiv reaksjon fra kvinneorganisasjonene. Og på det første

møtet i februar 1979 var det over 30 kvinner fra ulike organisasjoner og partier. Vi danna en brei initiativkomite, og satte igang for fullt med arbeid. (mars 1979)

Etter et stort fellesmøte med representanter fra krisesentrene i Oslo og fra de ulike hjelpeinstansene her i byen, oppsummerte vi at det var behov for krisesenter her i byen. Det finnes ingen statistikk over hvor stort behovet er, men de ulike instansene mente at det var et behov. Politiet registrerer alt under kategorien husbråk, men de hadde også vært borte i tilfeller av mishandling og voldtekt av kvinner, som ikke ble registrert dersom sakene ikke blir anmeldt. Vi bygger også på erfaringer fra Oslo angående behovet.

Målsettinga for arbeidet vårt er

at vi gjennom opprettelse av et krisesenter vil synliggjøre vold og mishandling av kvinner, som er noe av de groveste utslag av kvinneundertrykkinga.

Vi diskuterte tidlig i krisesentergruppa hvordan drifta av krisesenteret skulle finansieres. Og vi ble enig om at vi skulle starte det, med økonomisk støtte fra kommunen, men på sikt skal kommunen overta.

Samtidig var vi enige om at vi ikke skulle drive noe veldedighetsarb., alle som arbeider på senteret skal være lønnet.

I mai 1979 sendte vi vår første søknad til kommunen om økonomisk støtte, vi satte opp et budsjett på kr. 150.000,00, men det siste budsjettforlaget vi sendte var på kr. 50.000,00.

Og på kommunestyremøtet den

20/2 -80 vedtok de en støtte til opprettelsen av senteret på kr. 50.000,00. Vi regner med å klare drift av senteret for den summen i ca. 1/2 år, og da får vi diskutere hva som skal skje.

Vi stilte krav til kommunen om hus til senteret, men svaret var negativt. Det problemet løste vi forholdsvis fort idet, vi fikk tak i hus gjennom egne kontakter.

Vi har over lang tid forberedt oss på åpning av senteret, vi har laget løpesedler som forteller brukerne hvordan senteret skal fungere, vi har ordnet kontakt med hjelpeinstansene i byene, vi har ei telefonvaktliste som vil holde i startfasen, og vi har avholdt seminar for alle de som skal være telefonvakt.

I dag er situasjonen den at vi åpner krisesenteret i Tromsø i mars.

Dersom noen er interessert i å være med i arbeidet, så er adressen:

Krisesenteret i Tromsø,
Boks 860, 9001 Tromsø.

Mis- handling

Krisentergruppa her i byen har ikke utarbeidet noen enhetlig forståelse omkring årsakssammenhengene ved voldtekt og mishandling av kvinner. Arbeidet med senteret foregår i lys av ei brei enighet «mot voldtekt og mishandling».

Da vi starta arbeidet, sleit vi for å greie å dokumentere behovet for senteret. Denne dokumentasjonen var ikke å finne i de offisielle registreringsarkiv, men vi fikk stor respons på tiltaket ut fra en almen anerkjennelse av problemet. En del av denne forståelsen grunner seg i den opplysningsvirksomheten krisesentrene i andre byer har drevet, — og en del er folks (hit-til?) stilltiende erfaringer med at overgrep mot kvinner skjer daglig.

Vi mangler analyser på variasjoner i voldsbruk mellom og innenfor klasser. Materialet vi hittil har gir neller ikke noe entydig mønster i utløsende faktorer.

Det vi vet er at det er kvinnene som har den potensielle trusselen om vold over seg, — uansett klasse. Det ser ikke ut til å være noen grupper av kvinner som ikke rammes med hensyn til utdannelse økonomi, politisk tilhørighet, religion, bosted. Også de mennene som bruker vold mot kvinner finner vi fordelt innenfor de forskjellige gruppene.

I tillegg til årsrapporten fra

Krisesenteret i Oslo, — har den største opplysningskilden til nå vært de beretningene mishandla kvinner har gitt til pressa (fra «Allers» — til «Sosiologi i dag»). Felles for disse historiene er den ydmykelsen og frarøving av selvrespekt det medfører å bli mishandla. Psykisk terror og angst forsterker bildet av fysisk vold. På tross av at det etterhvert er blitt en relativ åpenhet omkring samlivsproblemer, består ennå mytene omkring det lune familjeliv.

Mange kvinner tier om mishandling i overenstemmelse med oppfatninger om at å bryte «privatlivets taushetsplikt», — er et større tillits- og avtalebrudd enn det mannen begår når han mishandler dem.

Hva kan vi trekke ut så langt? Det eksisterer en potensiell voldstrussel mot kvinner. — Hvordan kan den angripes?

Tar Krisesenteret «det onde ved roten»? Vi mener at senteret, i tillegg til den direkte støtte og hjelp det kan yte, er et skritt på veien mot synliggjøring av vold mot kvinner. All voldsbruk mot kvinner er en del av kvinneundertrykkinga som skjer i samfunnet.

Men utover det? Kan volden mot kvinner angripes isolert, uten å endre hennes underlegne situasjon i samfunnet ellers. Kan ei holdningsendring løse dette problemet?

Eln og Jorun

Käthe Kollwitz: «Nie wieder Krieg!»

Märta Tikkanen
«Kjærlighetssaga»

(Gjengitt med tillatelse fra
forlaget).

Venstresosialistisk erotikk i Pax-kløer

Av Tom Busterud og Elin Johansen

Madonna mia, italiensk venstrefløy nyter også kjønslivet — om noen skulle fundere på det. Pax-forlag lanserte i høst sitt bidrag til pornobatten — «Gris med venger». På vaskeseddelen reklameres det med en temperaturstigning i porno- og erotikkbatten. Den er en utfordring og en systematisk provokasjon sier forfatterne Lida Ravera, kjent journalist i den italienske venstresosialistiske ungdomsorganisasjonen PCI, og Marco Lombardo, ungdomspsykolog og kjendis på Italias venstrefløy. Tittelen «Gris med venger» skal formodentlig henpeile på den frigjorte seksualitet?

Disse to kåte italienere har altså skrevet bok om kjønslige gleder og ugleder på den unge venstrefløy. Vi møter Rocco og Antonia, to forelska gymnastiaster i Roma. Vi aner at ungdomsopprøret er i gang. Rocco og Antonia utforsker seksuallivet sammen og hver for seg. De forteller om sine seksuelle fantasier og opplevelser. Kjærligheten kjenner ingen grenser inntil det oppstår problemer mellom virkelighet og fantasi, og forholdet brytes.

Tiden står i den «seksuelle frigjørings tegne». Her knuller de, runker og homser litt med venner. Innimellom går de på møter og røyker marihuana på lørdagskveldene mens de tenker på sex.

Boka vil vi heller karakterisere som en avsløring, enn en provokasjon. Vi får presentert en rekke tilfeller av tabubelagt seksualitet. Litt homoseksualitet, runking, analsex, sado-masochistiske knull på do, krydra med tabuord som pirremiddel. Blir vi seksuelt frigjorte bare vi får satt ord på fantasiene våre og prøvd 10.000 forskjellige måter å elske på?

Boka representerer ikke noe alternativ til pornografien eller som veiviser til seksuell frigjøring. Den evner ikke å ta oppgjør med seksuelle tabuer og fordommer, men ender opp som kvasipornografi rettferdiggjort med venstresosialistiske klisjéer.

Oppi alle disse orgasmiske utfoldelsene slår det en hvor lite kontakt en får med Rocco og Antonia. Vi blir ikke kjent med personene. Derfor skal det godt gjøres å holde «gløden» vedlike gjennom hele boka. Har en kommet seg gjennom de par første knullene, er det lite nytt som venter en. Rocco og Antonia har et utvendig forhold til alt og alle. Omgivelsene er helt løsrevet fra forhold til alt og alle. Omgivelsene er helt løsrevet fra forholdet mellom de to og det politiske og sosiale miljøet tjener bare som kulisser. Boka preges dermed av politiske ferdigtygde klisjéer. Forfatterne har ikke evnet å innarbeide noen politisk bevissthetsutvikling hos personene. Sluttoppjøret mellom Rocco og Antonia er et godt eksempel.

Antonia har etterhvert begynt å føle seg seksuelt misbrukt av Rocco og vil ut av forholdet. Til Rocco forteller hun at det er «parforholdet som institusjon» som får henne til å gjøre opprør og søke friheten. For leseren synes det som er påtatt erkjennelse ettersom hun tidligere ikke har hatt motsigelser på parforholdet. Snarere tvert imot.

Antonia er med i ei feministgruppe og ellers deltar de begge i demonstrasjoner og på politiske møter, men det synes som om de hadde mer seksuelt enn politisk utbytte av aktivisttilværelsen.

Det nye i boka til forskjell fra reint mannproduert, erotisk litteratur, er at vi får høre hvor-

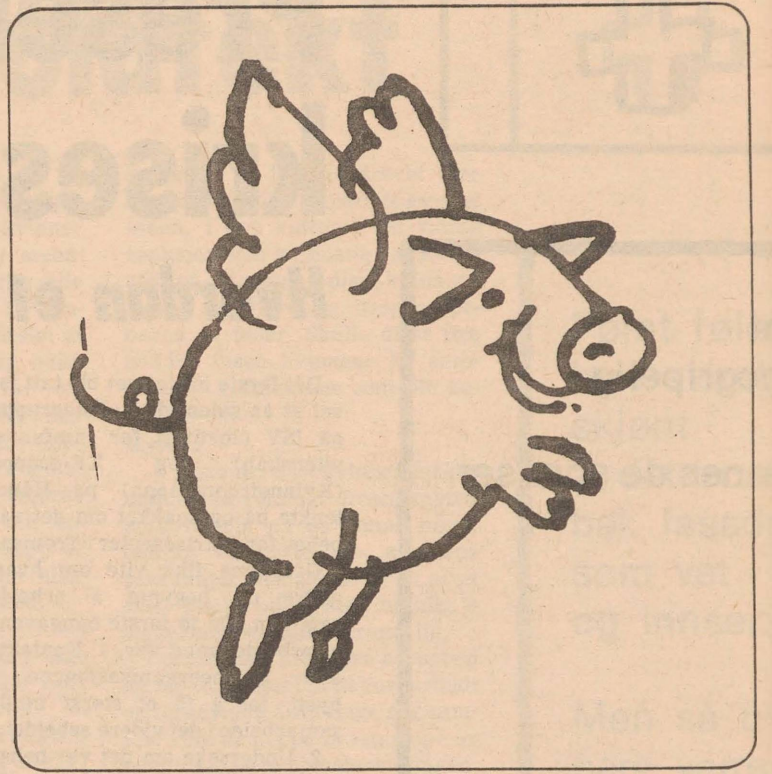
dan jenta ser på og opplever det seksuelle. Det er dermed ikke sagt at vi får en radikalt annerledes erotisk litteratur. De erotiske skildringene avspeiler like fullt det tradisjonelle seksuelle maktspillet mellom kjønnene. Antonia har riktignok sine seksuelle fantasier og drifter, men hun spiller allikevel den passive rolle i samleiesituasjonene.

Maktspillet og mannsdominansen kommer skarpt fram i do-scenen hvor Rocco kåter seg opp på forestillingen av Antonia som et foraktelig ludder, legger henne ned og tar henne bakfra. Her har vi vanlig, ordinær kvinneforakt som mannlig potensmiddel etter beste porno-oppskrift. Antonia lar seg ikke rive med som kvinnfolka i pornobladene og heller ikke da hun motstrebende lar seg bli «rævknulla» av Rocco og til slutt opplever seg sjøl seksuelt misbrukt og bruddet er forestående. Men hun utvikler ikke noen bevissthet på sin situasjon som seksuelt undertrykt.

Antonia ønsker bare friheten. Hun vil bort fra parforholdet. Og friheten — den nyter hun til fulle der hun drar på fest og blir knulla av Marco framfor alle vennene og en sjalusiramma Rocco.

Marco er vitenskapelig assistent og big boss i den venstresosialistiske ungdomsorganisasjonen. Hva slags alternativ er dette? Det kunne være interessant å diskutere hva slags frihet denne seksualideologien med tilfældige knull representerer.

Spørsmålet er også i hvilken grad denne eventuelle seksuelle frihet fremmer kvinnefrigjøring eller om det betyr at kvinnene ukritisk overtar en allerede mannsdominert seksualnorm og bidrar til å sementere og forsterke denne.

Hvis erotisk litteratur skal være frigjørende, må den behandle seksualitet som en naturlig del av menneskenes totale livssituasjon. Overbetoning og løsriving av det seksuelle er ikke annet enn utslag av synet på sex som forbudne frukt og vil ikke gjøre sex mindre tabubelagt for det.

Formålet med erotisk litteratur er at den skal virke seksuelt stimulerende, men den må grunnes på en sann og utviklende seksualitet. En beskrivelse av hvordan folk virkelig opplever seksuallivet med de gleder og sorgene som følger med det.

Når man da etterlyser kvinnelig erotikk, kan man ikke unngå å berøre de eksisterende seksuelle maktforhold mellom kvinner og menn. Det blir da nødvendig å ut-

vikle en erotisk litteratur som peker videre, der kvinner forsøker å utvikle en jevnbyrdig seksualitet fri for underkastelse, vold og kvinneforakt.

Men det virker utoptisk å diskutere hva som er virkelig erotisk og hva som ikke er det så lenge kvinnekroppen altfor ofte er blitt mishandlet av pornografien og av den kvinneforakten som er spredd i dens kjølvann. Kvinner må derfor kreve kroppene sine tilbake og rydde pornografien av veien før vi kan utvikle en sann erotikk.

Rocco og Antonia:
«Gris med venger»
av Lida Ravera og Marco Lombardo Radice
omsett til norsk av Anne-Lise Langfeldt
PAX-Forlag 1979

VILLSKUDD SOM BLE BLINKSKUDD

Romanen Villskudd av Gudmund Vindland

Vindland skriver om hvordan det er å være homoseksuell. Han bruker en del tabuord, men kan likevel ikke anklages for spekulasjon. Til det er han for ærlig og oppriktig.

Villskudd er tre delt og beskrivelsen av personen Yngve binder delen sammen. Yngve er selvsagt et uttrykk for forfatterens egne opplevelser og erfaringer.

Første del heter **Knopper** brister. Her møter vi Yngve i fjerde klasse og hører om hvordan forholdet mellom han og prestesønnen Magnus utvikles. Under konfirmasjonsforberedelsene forsøker en homoseksuell prest å erobre Magnus fra Yngve. Senere kommer Magnus inn i en religiøs krise. Er ikke hans kjærlighet til Yngve synd? Denne konflikten mellom drift og religion når sitt klimaks under et sommeropphold på et ferjested KFUM disponerer i indre Oslofjord. Slutten på denne norske Romeo og Julius historien vil jeg ikke røpe. Men det er en bitter Yngve som i neste del **Gjærende krefter** begynner på Oslo Katedralskole. Her slutter han etter to år, tar jobb på fabrikk, oppdager det spesielle homomiljøet på Fallen Kro og blir banket opp av konservativ ungdom fra vestkanten som går på ren jakt etter medlemmer av den seksuelle minoriteten Yngve tilhører.

Foreldrenes reaksjon når de forstår Yngves legning, sårer ham på en annen, men dypere måte. Han forsøker å flykte fra problemene ved å legge ut på en europatur preget av stoff, alkohol og sex som får Erica Jongs **Jeg kan ikke fly** til å blekne. Han kommer hjem som vrak og del tre **Nevrosedansen** kan begynne. En av «Dansepartnerene» blir kalt Jonas Løvehjerte. Dette er en omskrivning av Jens Bjørneboe, som boken er tilegnet. Bjørneboe vil ha Vindland til å skrive en bok om homoseksualitet. Vindland mener Bjørneboe bør gjøre det, bygge videre på enkeltskildringene i trilogien **Bestialitetens historie**. Selv i beskrivelsen av hvordan Jonas Løvehjerte dagen derpå drikker Aqua Velva, lyner Bjørneboes intellekt mot oss gjennom replikkene Vindland har nedtegnet. Yngve blir senere modell for bipersonen Pat i Bjørnebos siste bestselger **Halene**. Men kjærlighets/hat forholdet til Jonas Løvehjerte løser ikke. Yngves problemer. Han havner på en psykiatrisk institusjon. I bokas siste 130 sider skildres denne fra innsiden. Dagens psykiatri blir kritisert for å legge hovedvekten på medisiner istedenfor annen behandling, kjente argumenter fra diskusjonen om Reitgjerdet og bemanningsproblemene.

Til slutt forlater Yngve syke-

huset, Jonas Løvehjerte er død. Yngve bestemmer seg for å forsøke å løse sine problemer gjennom å kjempe mot diskriminering. Han vil ikke lenger drukne dem på umodent vis gjennom stoff, alkohol og mye sex.

Denne velskrevne debutantboka på 380 sider er utgitt av det nye forlaget **Forfatterforlaget**. I sine kontorer i Drammensveien 109 tar forlagsredaktør Rolf Behn Gulliksen vennlig mot oss. Han forteller at salget av Villskudd går meget bra, og at Bjørnebos slektninger ble vist manus før trykking. Vi får se en bunke positive anmeldelser og en rapportasje fra ti store Oslo-bokhandlere. Denne Osloavisen hadde spurt hvilken bok bokhandlerne ville anbefale før jul. Tre av ti anbefalte Villskudd på det varmeste. Noe annet kan heller ikke jeg gjøre. Kanskje vil den bety like mye for denne minoriteten som Marilyn French **Kvinner** har betydning for mange kvinnesakskvinner. Gudmund Vindland gir oss i **Villskudd** underholdende og nyttig informasjon om problemene til en minoritet midt i blant oss som de fleste av oss vet alt for lite om.

Gudmund Vindland. Villskudd-Sangen til Jens.
380 sider. Forfatterforlaget.
Gnomen

Sosiale utopier — konkrete utopier i dag

Nordisk Sommeruniversitetet vil i nærmeste framtid (ca. 15. mars) starte opp med sin Utopikrets i Tromsø.

Kretsen vil arbeide med de klassiske utopier, med utopien som tankeform, marxismen og utopiene, konkrete utopier m.m. Følgende stikkord vil gi et inntrykk av en del saker som kretsen vil ta opp:

— Forholdet mellom menneske og natur. Naturbeherskelse og økologisk krise.
— Mellommenneskelige relasjoner. Hva kan erstatte den kapitalistiske sosialpsykologi?
Seksualitet.

— Arbeid og lek.
— Individ og samfunn
— Menneskelige fantasier, dagdrømmer.
— Avstanden mellom politiske idealer og daglig realpolitikk.
— Kritikken av den «virkelige sosialismen» (Sml. R. Bahros «Alternativet»).

Det vil komme nærmere beskjed om tidspunkt for første møte gjennom oppslag. Folk som er interessert i å være med i kretsens arbeid kan ta kontakt med: Inger Wærstad, Storskogåsen C-212, 9000 Tromsø. (eller gi beskjed til NSU's lokalsekretær i Tromsø: Rune Hagen, ISV.)

Kvinnefrigjøring: Utopisme eller realisme?

En kritikk av Ulrike Prokops bok: «Kvinnelig livssammenheng»

Ulrike Prokop blir i disse dager diskutert i de fleste fora som er opptatt av likestilling og kvinnefrigjøring bl.a. fordi hun vel repr. en ny modell eller teori for kvinnefrigjøring.

Boka tar utg.pkt. i en kritikk av de tradisjonelle krav til likestilling, det hun definerer som «de selvstendigjordte strategier», dvs. likest. i yrkesliv, politikk og familie. Disse strategier er dominert av en teknokratisk ideologi som utelukkende konsentrerer seg om formelle og kvantitative krav til emansipasjonen, og helt ute av stand til å utforme en kvalitativt ny kvinne-rolle. Eksempler på slike strategier er de hun kaller de byråkratiske-effektive, som forsøker å motarbeide de barrierer som hindrer kvinners fulle yrkesdeltagelse gjennom f.eks. dobbeltarbeid, mangel på daghjemsplasser osv. Denne type strategi er et forsøk på å integrere kvinnen i yrkeslivet på yrkeslivets premis-

ser, og har derfor i praksis også avskrevet alle tradisjonelle kvinnesysler som uinteressante i kvinnefrigjøringssammenheng. En annen type strategi er de «retoriske» eller opposisjonelle, f.eks. økonomiske og anti-patriarkalisme. Økonomismesatti system ser kun produksjonen som potensial for samfunnsendring. Deltakelse i produksjonen blir nødvendig for kvinnefrigjøring. Undertrykkelsen av kvinner er ikke kjønnsespesifikk, men klassebestemt, og ignorerer dermed kvinners reelle tilværelse. En generell kritikk av de selvstendigjordte strategier, er at de er dominert av instrumentell tenkning, betrakter kvinnen som objekt for realiseringen av en fastlagt målsetting. Prokop mener at disse strategier ikke er tilstrekkelig for en reell kvinnefrigjøring. For å komme videre er det nødvendig å undersøke kvinners faktiske ønsker og behov, kvinners reelle livssituasjon i

et historisk perspektiv. Prokop forsøker selv å analysere hva som karakteriserer den kvinnelig livssammenheng, v.h.a. en rekke empiriske undersøkelser bl.a. fra V-Tyskland og Sveits. Hun sammenfatter dette i begrepene motsigelser og ambivalens i den kvinnelige livssammenheng. Her presiserer hun nærmere hvordan de selvstendigjordte strategier kommer til kort, og direkte står i motsetning til kvinners almene hverdagsliv som er familieorientert hos alle, også yrkesaktive kvinner. Ved hjelp av marxistiske begrep definerer hun en egen kvinnelig produksjonsmåte, som består av produksjon av sosiale relasjoner og immaterielle produkter. Hovedmotsetningen i den kvinnelige livssammenheng går mellom produksj. måten og de kv. prod. forhold, definert som tvangs i hverdagsrytmens monotoni og som forhindrer utfoldelse av behovsorientering og fantasi. Denne tvangen er utg.

pkt. for en grunnleggende ambivalens i den kvinnelige livssammenheng som bl.a. gir seg utslag i angst, nervøsitet, utilfredshet, suksessunvikelse osv. Produktivkrefter i den kv. livssammenheng kan tegnes som bestemte typer av behovsorientering, kommunistevner og former for imaginasjon (fantasi). Kvinners adferd og bevissthet inneholder både produktivkrefter og produksjonsforhold samtidig. Produktivkreftene er imidlertid begrenset av prod. forholdene, av produksjonenes utviklethet, især isoleringen av barneoppdragelse, husholdning og sosiale relasjoner.

Den kvinnelige sosialkarakter som internaliseres i disse sammenhenger inneholder imidlertid et progressivt potensiale, i følge Prokop fordi den er undratt den kapitallogikk som ellers definerer all produksjon i samfunnet. Denne sosialkarakter er imidlertid også

regressiv p.g.a. manglende evne til teknisk, rasjonell og analytisk tenkning. Hun diskuterer så om disse særtrekk kan skyldes en kvinnelig «deficit» eller mangel ved hjelp av begreper fra psykoanalysen. Negative kvinnelige særtrekk som narsissisme og jeg — svakhet er uttrykk for perverterte kvinnelige autonomibestrebelse kvinneligheten er en deformasjon av en realitetsdyktig karakter. Men på tross av dette representerer kvinnene en anti-kapitalistisk holdning, et kritisk potensiale mot verdiøkningsprosessen.

Prokop avviser en ensidig bruk av en instrumentell forklaringsmodell for kvinneligheten, og setter opp kvinnesubjektiviteten som en realitet som må studeres på sine egne premisser for å finne ut hva det er som skal frigjøres.

— Av Torill Nyseth,
Toril Jensen, Gøril Skotnes

Lurifax på Prelaten

Av Rune Hagen

Mens den progressive kultur-elite(?) var samlet i festsalen på Aasgård for å høre på de alltid så romantiske visene til Halvtan Sivertsen (dere vet han som synger) når 40 tomme pils ligg nedi vanne, og du og æ ligg avdrukket på ei strand», dro andre ned på Prelaten for å stikke barten ned i ølglassene. Som vanlig blomstret nostalgien fra scenen også denne kvelden — men på en noe spesiell måte.

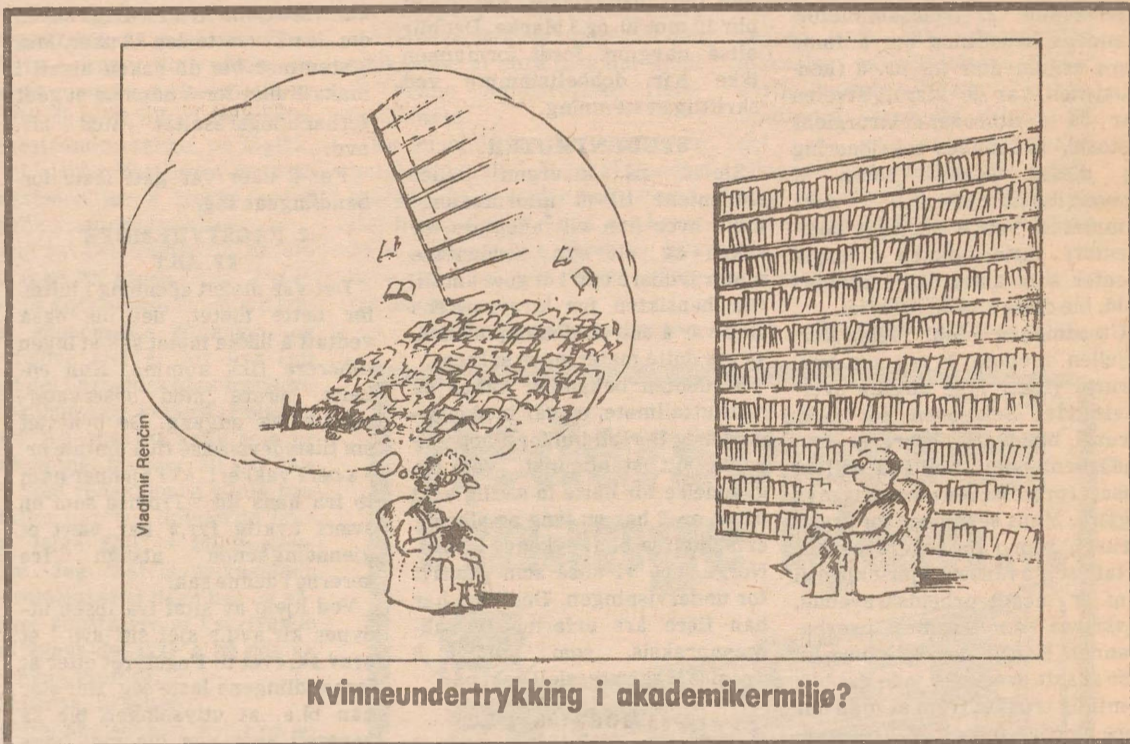
Lurifax, et band med en gjennomsnittsalder på 16-17 år, tok Prelatenpublikumet med storm. Bedre enn de fleste fra den etablerte rockemafian, spilte Lurifax igjennom nettopp det publikum satte mest pris på å høre: de gode gamle låtene til Elvis, Beatles, Stones, Dylan, Animals, Creedence, Clapton og med en annen avstikker a la Pink Floyds «Another brick in the Wall». At stemninga i lokalet nærmet seg de virkelig store høyder, skulle tendenser til dans

på bordene være et uttrykk for. Det blei i løpet av kvelden en fin kontakt mellom den yngre generasjon på scenen og den noe eldre generasjon i salen. Publikum ga ikke slipp på Lurifax før etter et par-tre ekstranummer. Hadde det ikke vært for Prelatens alt for tidlige stegning, kunne både gruppe og publikum stått på ut-over natta.

Vi var såvidt kommet oss etter møtet med Lurifax (og Prelaten-ølet) da «Studentavisa» traff ungdommene på formiddagen dagen derpå for å høre om deres inntrykk av mellomlagspakket nede på Prelaten.

— «Det var råshow å spille på Prelaten», kom det spontant fra gruppa.

— «Både lokalet og publikum var bedre enn sitt rykte — den gode respons vi blei møtt med gjorde at vi anstrengte oss til det maksimale og var sjøl fornøyd med det vi gjorde».

Kvinneundertrykking i akademikermiljø?

Og Lurifax har mye mer positivt å si om fredagskveldens seanse: — «Vi kunne ha spilt heile natta — så langt er det den beste plassen og beste publikum vi har spilt for». Grappa legger også til at det var en ekstra stimulans at musikere og teknikere, som vanker på Prelaten, ga dem støtte og hjelp.

— «Men vi var skeptiske på forhånd. Vi har hørt stygge rykter om denne jævla studentkroa hvor publikum skulle være spesielt kritiske og tidligere hadde pepet ut grupper. Vi var redde for å dumme oss ut, og trodde kanskje at vi var for dårlige til å opptre på Prelaten. Allikevel tok vi sjansen da tilbudet om spilling kom. Målsettinga vår var å få opp stemninga, og det gikk jo over all forventning».

— «Vi liker å spille gammelrock, sjøl om vi ikke har samme forhold til den musikken som

mange av dere. Vi spiller den musikken vi sjøl setter mest pris på. Noe punkband er vi ikke, og vil på det sterkeste avkreffe ryktet om at Lurifax spiller punk».

Lurifax er et lag på seks stykker som begynte å spille for et par år siden, for det meste rundt omkring på ungdomsklubber i Tromsø. De kommer alle fra Håpet og nord-øya. Den yngste i gruppa er fortsatt ungdomsskoleelev, mens de andre enten går på andre skoler eller har jobb. De forteller til «Studentavisa» at rundt omkring i Tromsø er det mange rockeband, men at det er vanskelig for nye og unge folk å få spilling. — «Vår vellykkede opptreden på Prelaten kan kanskje rette noe på dette».

— «AMO (Amatørmusikernes organisasjon) er vi ikke medlem av ennå, men vi har allikevel et nært samarbeid med dem. Det er en bra og nødvendig organisasjon. Hadde det ikke vært for AMO,

ville det neppe ha blitt spilling på oss igår».

Lurifax vil gjerne komme tilbake til Prelaten og benytter anledningen til å takke publikum.

For vår del ser vi gjerne Lurifax igjen — på Prelaten eller kanskje på studentkroa. Grappa spiller jo studentvennlig musikk — «Let's twist again».

Lurifax er: Stein-Atle Falck (gitar, sang), Einar Sørensen (bass, mikrofonforbud), Stig Henriksen (gitar, sang), Dan-Cato Henriksen (Vokal), Håvard Sørensen (Trommer, mikrofonforbud) og Oddbjørn Skogan (Keyboards, sang).

Alle professorens menn

— EN TRAGIKOMEDIE I 2 AKTER

SISTE AKT

I tillegg til personene fra første akt treffes her en sykehusdirektør, fire moralister og en svenske.

2. TRINNSKOMITEEN

Ny runde i komiteen ender med samme resultat som første. Det eneste nye er en formidabel økning av begrunnelsens volum, det gjelder særlig flertallsbegrunnelsen. Denne, som i hovedtrekk er forfattet av kir. avd.s sjef, starter med en historisk oversikt som begynner med overlege Atle Berg i Tønsberg i 1940-årene, går via Viking Olof Bjørk i Stockholm og ender med en seksjonert kir. avd. i Tromsø i 1979. Det var tydeligvis ikke lett for kir. avd.s sjef å etterkomme 2. trinnskomiteformannens henstilling om å finne flere argumenter for nr. 5 (konklusjonen var jo klar). Utveien var da å utbrodere kirurgiens historie, avdelings seksjonering og disses behov. Etter at Universitetsdirektøren for sommeren hadde skriftlig kommentert latterligheten i argumenter som alder og familieforhold, ble disse klokkelig sløyfet.

Utredningen om behovforskjellen mellom bryst- og buk- kirurgi virker ikke direkte overbevisende. Seksjonen for buk- kirurgi blir kort beskrevet som underbemannet, med kun en fast ansatt (professoren) som har mye å gjøre. Mens seksjonen for bryst- kirurgi, som i de senere år har påtatt seg avansert hjertekirurgi som er meget arbeidskrevende, beskrives som nærmest overbemannet. Her er det også bare en fast ansatt overlege, men det blir samtidig trukket frem at man har flere dyktige folk, bl.a. i reserve- legestilling. Det sammenlignes altså ikke ut fra samme standard, reserveleger har man ved alle seksjoner.

For å få igang åpen hjertekirurgi i Tromsø har man fått hjelp av en svensk spesialist, en av Skandinavias fremste på området Han har kontrakt på dette arbeidet frem til våren 1981. I følge sjefen på kirurgen skal det være et kontraktbrudd med denne svensken dersom toppstillingen besettes av en annen brystkirurg, og at han vil dra før hjertekirurgien i Tromsø klarer seg selv. Dette foreligger selvsagt ikke skriftlig, og for så vidt neppe heller muntlig fra svensken. Det ville jo være den naturligste ting av verden for svensken og nr. 2 å samarbeide frem til våren 81. Nr. 2 er altså en høyt kvalifisert hjertekirurg i tillegg til sin øvrige allsidige bakgrunn:

Men konklusjonen blir altså den samme: 4 for nr. 5, og 1 (studenten) for nr. 2.

SYKEHUSDIREKTØREN

Så blander direktøren ved Regionsykehuset seg inn i dette med et brev. Dette inneholder en rekke tvilsomme påstander om hvorledes det vil gå om nr. 2 ansettes. Bl.a. vil samarbeidet mellom kirurgiske og indremedisinske hjertespesialister kunne bryte sammen. Dessuten vil nr. 2 skape uro og usikkerhet. Som bakgrunn for sine uttalelser henviser han til kir. avd.s sjef.

INSTITUTT FOR KLINISK MEDISIN

Saken er nå fremme ved IKMs råd. Her er det nå en økt skepsis mot flertallsforslaget. Resultatet blir 10 mot 10, og 3 blanke. Det blir altså uavgjort fordi formannen ikke har dobbeltstemme ved skriftlig avstemning.

STUDENTMØTER

Sjefen på kirurgen kaller studentene til et informasjonsmøte hvor han vil fædegjøre for saken og sitt syn. Studentene møter lydhøre opp i et godt antall. Om hensikten fra kirurgsjefens side var å snu studentopinionen, så var dette møtet ingen suksess.

Studenten behandler saken på instituttallmøte, og går med overveldende flertall inn for å opprettholde sitt standpunkt. Vår begrunnelse for dette la særlig vekt på at nr. 2 har en lang og allsidig erfaring fra bl.a. sykehus i Nord-Norge, noe vi anså som positivt for undervisningen. Dessuten har han flere års erfaring fra allmennpraksis, som studiet i Tromsø legger spesiell vekt på.

De 4 MORALISTER

Den eneste støtte studentene hadde fått for sitt syn var stemmer fra ansatte, i Fagstyret for sommeren og i IKM etter sommeren. Ellers hadde det fra enkelte lærere vanket ukvemsord for at studentene mente noe i en sak de ikke hadde greie på, og om vi ville mene noe så måtte vi mene det samme som de som forstod seg på denslags.

Før Fagstyrebehandling var det at 4 lærere syntes at det ble for mye av det gode, og reiste seg opp og sa klart ifra. Disse 4 har alle kombinertstilling (overlege og universitetsstilling). Ved deres brev til Fagstyret ville gi uttrykk for den uro som fantes blant lærerne p.g.a. denne saken, samt at de fant det meget betenkelig å gå forbi 3 professorkompetente søkere med en dosent. Betegnelsen «moralister» var etter dette uunngåelig.

1. FAGSTYREMØTE I 2. AKT

Til dette møtet forelå bl.a. IKMs avstemning og brevet fra de 4. Det

kom også et forslag fra formannen ved Institutt for Med. Biol. (IMB), som gikk på at nr. 2 kunne tilbys et professorat hvor hovedaktiviteten ville være arbeid med rotter og sjimpanser — eksperimentell kirurgi. Dette forslag fikk, forståelig nok, liten tilslutning.

Fagstyret sformann hadde tatt visse «signaler» om at det muligens kunne gå å komme frem til en enighet med sjefen på kir. avd. om et arbeidsområde for nr. 2, slik at ansettelse av ham kunne bli mulig. Dette trodde ikke Fagstyrets 2 studentrepresentanter iville la seg gjøre, og mente at det kun ville tjene til å forlenge saken om de nå utsatte den i 2 uker. Mot 2 stemmer ble da saken utsatt i maks 2 uker for å håpe på et godt forhandlingsresultat med kir. avd.

Før 2 uker var gått låste forhandlingene seg.

2. FAGSTYREMØTE I 2. AKT

Det var meget spenning i luften før dette møtet, det ble også vedtatt å lukke møtet slik at ingen tilhørere fikk komme. Kun enkelte lærere med observatørstatus fikk adgang. De benyttet sin tilstedeværelse til å omtale nr. 5 svært vakkert. «Vi kjenner ham jo fra hans tid i Tromsø som en svært dyktig fyr.» har vært et gjennomgående utsagn fra lærerne i denne sak.

Før hjelp av sitat fra Ibsen utdyper kir.avd.s sjef sitt syn i et brev skrevet til Fagstyret etter at forhandlingene låste seg. Her sier han bl.a. at utlysningen ble så generell som den ble mot hans vilje. Her vil vi påpeke at utlysning og betenkning ble enstemmig vedtatt uten innvending fra noen! Kirurgsjefen bør også huske sin egen uttalelse i Fagstyret for sommeren hvor han sa at: «Vi utlyste bredt med hensikt for å favne så mange som mulig!»

I det samme brevet skrives også at en ansettelse av en prof. kompetent brystkirurg vil innebære en degradering av den nåværende daglige leder (overlege — dosent II). Som om det skulle være noe spesielt at en nestkommanderende, som har ledelsen i sjefens fravær, må tre tilbake når en ny sjef tiltrer. Brevet blir, forståelig nok, tiltrådt med signatur av bl.a. nåværende overlege på brystsidene.

2. trinnskomiteens mindretall kom over et eksemplar av Norges Offentlige Utredninger (NOU), nr. 28 fra 1978, som omhandler hjertekirurgi. På s. 77 står det utredet det behov sjefen på kir. avd. i Tromsø mener at brystseksjonen trenger. Der står det utvetydig at

Lille frøken lege

bc 249 05

Au Rolf Lian

kir. avd. trenger nettopp den kapasitet en professorkompetent brystkirurg representerer. Dette meddeles Fagstyret, selv denne åpenbare selvmotsigelse bet ikke på lærerne i Fagstyret, de var fastlåst, og fikk utrolig nok de to ikke-vitenskapelige med seg. Resultatet ble da 6 stemmer for nr. 5 og 2 for nr. 2. En av lærerrepresentantene som ved forrige korsvei stemte for nr. 2, og begrunnet sitt syn skriftlig, hoppet denne gang over på den andre siden. Begrunnelsen var tradisjonell: «Kirurgene vet dette bedre enn meg.» Slik kan man vende sin kappe etter vinden.

Flertallet og mindretallet i Fagstyret skriver hver sin begrunnelse for sitt syn til Universitetsstyret. Som vanlig var flertallets skriv det mest svulmende. Det var forfattet av Fagstyrets formann, og fortjener endel kommentarer. Blant annet trekkes sengeantallet frem som grunnene: 16 på brystsidene, og 38 på buksiden. Etter vår mening sier sengeantallet alene mye mer om sykepleierbehovet enn om professorbehovet. Fagstyreformannens beskrivelse av forholdene omkring åpen hjertekirurgi er sterke, og vi siterer:

«Ved åpne hjerteoperasjoner må minst 2 spesialister i thoraxkirurgi operere samtidig, og noen ganger kreves at 3 thoraxkirurger samarbeider. De må kjenne hverandres arbeidsmåte, livstruende situasjoner kan oppstå som krever øyeblikkelige beslutninger, og de arbeider i ualmennlig nær kontakt med hverandre. (!) På grunn av disse spesielle arbeidsforhold vil gruppens funksjon lett kunne bli skadelidende hvis det tilsettes en ny leder som avdelingen ikke føler noe behov for.»

Senere i skrevet omtales stillingsbetenkningen som «arbeidsulykke», som førte til at 3 brystkirurger søkte. Beskrivelsen «arbeidsulykke» er en positiv usannhet. Dette fordi utlysning og betenkning ble sær grundig

vurdert både av IKM og Fagstyret, samt at kirurgsjefen forsvarte utlysningen på Fagstyre-møte før sommeren.

Videre er Fagstyreformannen redd for at nr. 5 ikke vil ta den utlyste overlege-stillingen (hvor det nå er klart at han er eneste søker). Om nr. 5 således ikke får toppstillingen (overlege i bistilling) og ikke tar overlege-stillingen (toppstilling i bistilling) vil han ikke komme til Tromsø-sistat: «Denne mulighet ønsker Fagstyrets flertall å unngå». Det er nå altså helt klart at det ikke diskuteres funksjon, men person (Kameraderi?).

UNIVERSITETSSTYRET

Til dette møtet kom det et brev fra den tidligere omtalte svenske, som tydeligvis helt ufrivillig har blitt dratt inn i denne affæren. Brevet inneholder ingen trusler om å dra om nr. 2 ansettes. Altså en bekræftelse på mistanken om at det var et konstruert og falskt argument.

Visstnok for første gang gikk Universitetsstyret imot et fagområde i en så stor sak. Implisitt i Universitetsstyrets vedtak ligger at de ikke tror på det lærerne på Fagområdet Medisin sier i denne saken. Vi skal prise oss lykkelig over at Universitetsstyret sitter som en myndig far og begrenser sine undersåtters uheldige utspill. Stemmegivningen ble 12 for å følge bedømmelseskomiteens rekkefølge, mot 1 stemme fra en enslig, kollegial representant fra medisin.

TEPPE MORAL

Fra de situasjoner som man møter må man prøve å trekke ut en positiv lærdom. Lærerne på et medisinsk fagområde har stor innflytelse på hva slags leger som produseres. Selv om det har vært enkelte hederlige unntak, så har majoriteten av lærerne i denne saken tedd seg slik at vi håper: «La oss ikke bli som dem.»

Steinar Solberg
og Peter Prydz
Kull-76, Medisin

Underlig studentargumentasjon i ansettelsessak på medisin

Kirurgisk avdeling v/universitetsklinikken i Tromsø har følgende oppdeling. 1) THORAX seksjon (hjerne/lunge/kar kirurgi), 2) GASTRO seksjon (forøvelseskanalen), 3) UROLOGISK seksjon (Urinveger samt bl.a. bryst kreft).

Den 29./2 -79 vedtok universitetsstyrets å innstille til professor kirurgi en av søkerne til den utlyste stilling. Valget gikk imot flt. en 2. trinn komite som behandlet innstillingen, imot uttalelser fra sykehusets ledelse og mot vedtak i Fagstyret for Medisin.

Stillingen hadde tidligere, våren 77, vært lyst ut for thorax kirurg. Mens bedømmelsen foregikk, godkjente Sos.dep. planer for opprettelse av hjertekirurgi i Tromsø, med midlertidig hjelp utenfra. I løpet av høsten -77 ble en av avdelingens reserveleger ansatt som overlege v/thorax seksj. og på nyåret -78 ble det klart at han hadde oppnådd dosentkvalifikasjoner og ville senere ta over ledelsen av seksjonen. (Han er nå dosent på thorax). Etter dette var det ikke lenger behov for å ansette profes-

Av Hans Wasmuth og Barthold Vonen

sor v/denne seks. Stillingen kunne avsees til styrkelse av en av de øvrige to seksjoner. Denne vurdering av behovet på kir.avd. fikk støtte fra studenter, lærere og universitetsstyre. Stillingen ble derfor utlyst på nytt med betenkning som favnet hele det kirurgiske fagområde. Det meldte seg 6 søkere, 4 professor kompetente og 2 dosent kompetente.

Innstilte nr. 1 og nr. 5 hadde sine spesialområder innen gastro, de øvrige innen thorax kir. Ingen av søkerne hadde urologi som spesialfelt. Bemanningen på kir.avd. var som følger:

	Urologi	Gastro	Thorax
Universitetsstilling	0	1	1
Sykehusstilling	2	0	1
Antall senger	ca 35	ca 39	16

Professoren på gastroseksjon er sjef for hele kir.avd. Det fremgår da klart at behovet for vitenskapelig forsterkning er stort på urologi og gastro. Innstilte nr. 1 ble tilbudt stillingen men tok den

ikke. Avdelingen hadde som en ser, ikke behov for hjertekirurgi og universitetsstyret opprettet derfor en 2. trinn komite som skulle ta hensyn til fagmiljøets behov og målsetting. Den hadde mandat til å endre rangeringen av de kompetente søkere.

Etter andre gangs behandling gikk komiteen inn for nr. 5 som best tilfredstilte behovet. Under sakens gang tildelte universitetsstyret kir.avd. en ny toppstilling i gastro. Denne skulle brukes til å sikre universitetsklinikk nrf. 5 dersom han ikke ble ansatt i den forøvrig omtalte stilling.

Studentrepresentantene i alle behandlende organer gikk hele tiden imot 2 tr. komiteens konklusjon. De hevdet at kirurgisk avdelings behov for gastro ikke var sterkt nok til å ansette en dosent kompetent foran 3 professor kompetente. Argumentene var: 1) I en offentlig utredning (NOU 28:78) er det fremtidige behov for leger til hjertekirurgi i Tromsø beregnet til 1 prof/dos og 3 overleger (ikke universitetsstilling). Derfor trenger man thorax ki-

rurgi. Men Toppstillingen er som nevnt besatt, og Sykehuset planlegger å ansette to overleger på denne seksjonen våren 1980. (en av disse har allerede vært konstituert i ca. ett år — jfr. tabell). Hvordan er det da mulig for studentrepresentantene å hevde at der er plass til, for ikke å si behov for ytterligere en universitetsstilling på denne seksjonen. Studentenes standpunkt innebærer en helt unødvendig opprustning av hjertekirurgien (mot seksj. eget råd, da den fungerer godt) på bekostning av de to andre kirurgiske seksjoners klare behov for videnskapelig personale.

Det er utrolig at det nettopp skal være studentene som går i bresjen for en slik prioritering innen helsevesenet. 2) I og med den nye toppstilling (for nr. 5) i gastro var behovet for forsterkning der dekket, og nr. 2 kunne ansettes hevdet studentene. Men behovet på thorax øker jo ikke av den grunn, og det riktige ville være å ikke ansette nr. 2, men å bruke stillingen til å styrke urologi seksj. 3) Videre hevder student rep. at å ikke ansette nr. 2 vil være

et klart brudd på den medisinske studieplan pga. hans spesielle erfaringsbakgrunn. Studiestyret for medisin er ikke av denne oppfatning, og kommer således ikke med noe forslag til innstilling. (med. stud.rep. sin stemme). Hva skjer så etter at universitetsstyret har gått imot sykehuset og Fagområdet Medisin og innstilt en thorax kirurg i tråd med studentenes argumentasjon? Jo, man vedtar, ved stud. rep. sin støtte, at hvis den innstilte (nr. 2) ikke tar stillingen skal den lyses ut på nytt. Enhver vil jo nå se at studentene forlater sin argumentasjon. Den gjelder jo også for nr. 3 og 4, som bedømmelseskomiteen setter så å si likt med nr. 2. Alle er jo professor kompetente og har thorax kirurgi som spesialfelt. Er det virkelig slik at dersom nr. 2 trekker seg så mener studentene at sykehuset ikke lenger har behov for thorax kirurg??

Det kan ikke være bare rettferdighetshunger som har drevet studentene i denne sak.

Hans Wasmuth
Barthold Vonen

Knebling eller redaksjonelt sleivspark?

Av Fredrik Fagertun

Skal studenter som er uenig i husleieboikott ha rett til å gi uttrykk for dette i massemedia? Nei, mener Studentavisa som på redaksjonell plass i forrige nummer, angriper Per A. Dyrkoren for at han i NRK har gitt uttrykk for sin mening om husleieboikott.

Sitat: «Forhåpentligvis slipper vi å oppleve flere opptredener i stil med det tidligere studentrepresentant i Samskipnaden, Per Arnold Dyrkoren presterte forleden...». Dyrkoren sa der at konkurransen var aktuelt dersom studentene gikk til husleieboikott.

Nå er jeg ganske sikkert på at Dyrkoren kan forsvare seg selv og dessuten er han i stand til å ta slike angrep med stor ro. Men når jeg tar dette opp, er det fordi dette reiser spørsmål ved hvordan slike store og viktige studentpolitiske saker skal behandles. Studentavisa bør i allfall svare på om avisa står på ei linje med knebling av folk med avvikende syn, eller om det hele er et redaksjonelt sleivspark.

Studentavisa mener at enhet utd. er viktig, og i bestemte sammenhenger kan jeg være enig i det. I denne saken mener jeg imidlertid at å forsøke å gi inntrykk av en absolutt enhet i studentmassen, ikke ville ha noen hensikt og kanskje også være direkte uheldig.

Vi står nemlig her overfor et informasjonsdilemma. En sak som husleieboikott er meget viktig og alvorlig, kanskje noe av det alvorligste vi har opppe i studentpolitikken. Når den enkelte student skal ta stilling til en husleieboikott, er det vesentlig at mest mulig informasjon er tilstede. Nå er det et beklagelig faktum at mange studenter ikke henter sin informasjon om viktige studentpolitiske saker gjennom aksjonsmøter og løpesedler, men tvert imot gjennom massemedia. Det ville derfor være galt ikke å bruke også massemedia til å

informere om bakgrunnen for og konsekvensene av en aksjon. Dette har da også aksjonsledelsen tatt konsekvensen av. Samtidig med Dyrkorens opptreden i NRK, ga også en representant for aksjonskomiteen uttrykk for sin mening.

«Studentavisa»s angrep retter seg derfor ikke prinsipielt mot bruk av massemedia, men mot at folk som er uenig i husleieboikott, skal få bruke massemedia for å si sin mening. Dette minner sterkt om forsøk på å sette munnkurv på folk.

Husleieboikott har nå vært behandlet på leieboermøter, i løpesedler og i massemedia. Hva skulle være mer naturlig enn at alle oppfatninger om en slik aksjon, fikk komme fram? Studenter som går inn i en full husleieboikott bør ha åpne øyne og være klar over alle konsekvenser, både heldige og uheldige.

Det som virkelig ville være katastrofalt, er om studenter senere, i en tilspisset fase av aksjonen, trekker seg ut fordi de ikke hadde tenkt seg den eller den bestemte utviklinga av aksjonen.

I denne saken ser jeg derfor Studentavisas tese om enhet utad som direkte uheldig, fordi den kunne ha ført til at viktig informasjon om en alvorlig sak, ikke kom fram. Det er vel kanskje ikke riktig å si at denne saken reiser spørsmål av særlig prinsipiell art, den er for spesiell til det. De fleste studentpolitiske saker vil ikke være aktuell å ta opp i massemedia, rett og slett fordi de ikke har allmenn interesse. Det kan vel også finnes saker som ikke bør behandles i massemedia, men de må vel heller danne unntakene og ikke regelen.

At NRK i dette tilfellet laget et for dramatisk oppslag, er beklagelig, men kan ikke lastes Per A. Dyrkoren. Og det han fikk si i NRK, var jo egentlig bare selvfølgeligheter, innholdet i hans uttalelse ble klippet bort.

Splittelse? Eller redaksjonell kokkelimonke?

Det er med vel berettiget forbauselse at jeg i siste nummer av studentavisa legger merke til at redaksjonen har spandert hele to avsnitt på undertegnede. Det ene avsnittet i lederen, det andre i en «minileder» kalt «det går mot husleieboikott fra 2. mars». Nå har jeg ingen ting imot at redaksjonen skriver om meg, men disse avsnittene vitner om enten en hodeløst manglende forståelse av sosialistisk teori, eller i det minste en enestående mangel på logikk. Jeg er derfor forbauset over at redaksjonen tør å trekke sverd med slik grunn under buna.

Først er det imidlertid på sin plass med litt presisering. Jeg er normalt godt orientert om studentenes økonomiske situasjon, og jeg mener sjøl at jeg har tatt aktivt del i arbeidet for å forbedre vår økonomi og velferd. Følgelig støtter jeg også de krav som er framkommet fra sentralt studenthold. Som redaksjonen riktig har oppfattet har jeg imidlertid ikke villet følge NSU i en husleieaksjon. Jeg skal la diskusjonen om husleieaksjon ligge her og nå, og bare konstatere at i skrivende stund synes det ikke å bli noe av aksjonen i Tromsø.

Men altså, til saken: Avisredaksjonen er valgt på en sosialistisk plattform, så står det i avisens «hode» på side 3. Med dette i minne skal vi memorere lederen fra siste avis:

«I denne situasjonen ser vi særs alvorlig på at ein student ved Universitetet i Tromsø får sleppe til i kringkastinga og advare mot aksjonen før den er diskutert og noko avgjerd er fatta i studentanes egne organ. Avvis alle slike frestnader på å splitte oss...»

Og fra «minilederen»: «... Forhåpentligvis slipper vi å oppleve flere opptredener i stil med det den tidligere studentrepresentanten i Samskipnaden Per Arnold Dyrkoren presterte forleden...» (Henvisning til intervju i NRK)

Ærede redaksjon: Det er god sosialistisk teori at foran et vedtak i en omstridt sak skal diskusjonen gå fritt. Motsetningene skal brynes slik at en får et godt grunnlag til å fatte et riktig vedtak. Dere arresterer meg (og NRK?) for å «advare mot aksjonen før... noko avgjerd er fatta». Til redaksjonens underretning: Det ville — i tråd med

sosialistisk teori — vært «freistnad på å splitte oss» om jeg hadde uttalt meg offentlig mot aksjonen etter at et vedtak var fattet. Når jeg uttaler meg før, må dere gjerne være uenig i sak, men ikke snakk om splittelsesforsøk i en slik sammenheng. Da jeg antar at dere neppe er uenige i denne enkle tankerekke, må en kunne dra den konklusjon at dere ikke har kjent til denne demokratiske fremgangsmåte.

En formildende (?) tolkning er imidlertid mulig: At redaksjonens utsagn ikke er logisk konsistente. Det høres fint ut, men det betyr bare at dere ikke skjønner hva dere sjøl sier. Jeg siterer videre fra lederen:

«... freistnader på å splitte oss.

Vi oppmodar til husleieaksjon, men la oss få ein grundig diskusjon blant studentane på førehand.»

Dere åpner altså for at diskusjonen skal gå fritt, men jeg skal ikke ha lov til å uttale meg til NRK! Det er mulig redaksjonen har et noe begrenset frihetsbegrep som ikke innbefatter diskusjon og uttalelser utenfor dårlig besøkte allmøter. Jeg kan imidlertid vanskelig skjønne at det er en avisredaksjonell oppgave å bestemme de media som en diskusjon skal foregå i? Det er i tilfelle tivilsom sosialistisk praksis.

Jeg sier ikke mer...

Ærbødigst
Per Arne Dyrkoren

KVERNELAND BOK AS

Hedersplassen i mange hjem...

BBB reolen

... hvor våre venner fra litteraturens verden har et godt tilholdssted! BBB reolen er et stilig bruksmøbel, laget i furu/gran. Enkel å montere, passer i alle interiører. Kan bygges ut til en elegant, komplett veggseksjon med eller uten skap. Prisen er også riktig!

Sper etter BBB hos oss.

Produzent
HUSVILLA INVESTERINGS AS

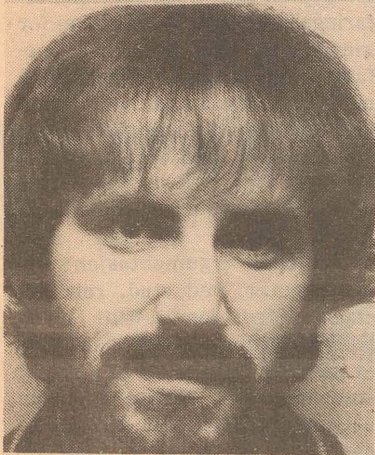
UNIBOK

UNIVERSITETSBOKHANDEL

Roald Amundsens plass 1

— tlf. 81013

STUDENT-ØKONOMI?

Øyvind Pettersen, (fysikk h.fag)

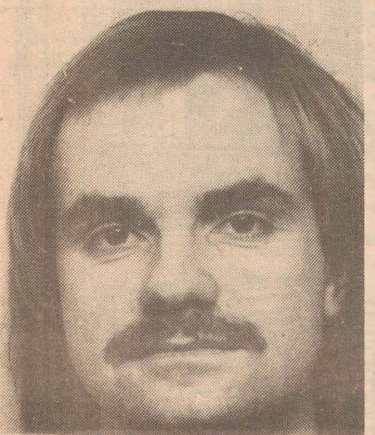
Klarte meg atskillig bedre økonomisk de første studieåra — værre nå. På hovedfag har jeg hatt 2 hjelpelærerstillinger (2 sem.) med fullt lån på si. Værre å få slike stillinger nå. Sammenligner en begynnerlønnen og samla studiegjeld til en student som har 6-7 års akademisk utdanning, kan det ikke være særlig forlokkende å ta et slikt studie. Ser selv fram til å begynne å jobbe.

Marit Hernes (hist. hovedfag).

Har stort sett tatt fullt lån. Vanskelig å få pengene til å strekke til. Jeg er gift og har en unge. Vi får kun lån — i tillegg 4.000 kr. samlet i året — såvidt det dekker barnehageplass.

Mer og mer tydelig — lik rett til utdanning mer og mer illusorisk. Jenter med unge får vansker med tilbakebetalinga — kan jo referere til at det er få jenter på hovedfag. Det er snakk om ei skjeiv rekruttering, både kjønnsmessig og sosialt. Til slutt — samla studiegjeld må sees i sammenheng med lønna en starter med — det er et dårlig utgangspunkt.

Kjell-Olav Svendsen (med. -77 kull.).

Studentøkonomien er forværra. Har selv tatt fullt lån — likevel minker pengene fortere nå. Relativt gode muligheter til å tjene noe ekstra ved å ta vakter på sykehuset. Har jobba en del — fortrinnsvis i ferier.

Det at staten ikke prioriterer akademisk utdanning tilstrekkelig — gjør at det blir ugunstig å starte på et lengre studie — folk kvier seg. Medisin et unntak — foreløpig. Vansker med å forstå logikken med kortere nedbetalingstid på lån dersom en ser på samla studielån kontra begynnerlønn.

ET LIV ETTER EMBEDSEKSAMEN?

Studie-tid:	Samlet gjeld:	Halvårige termin-beløp 16 «lav-terminer»:	Halvårige termin-beløp i 12 «full-terminer»:
4,5 år	75.000,00 kr.	3188,00 kr.	4516,00 kr.
5 år	81.000,00 kr.	3443,00 kr.	4877,00 kr.
6 år	92.000,00 kr.	3910,00 kr.	5539,00 kr.
7 år	102.000,00 kr.	4335,00 kr.	6141,00 kr.

Tallene avslører dystre framtidsperspektiv for studenter de første 20 år etter endt utdanning. Mange av oss kommer kanskje en eller annen gang til å organisere seg i Norsk Lektorlag.

Har Lektorlaget diskutert lån- og stipendaksjonen studentene er i gang med?

Forsåvidt har vi gjort dette indirekte, i og med at en del av de krav studentene stiller også har betydning for oss ferdigutdanna akademikere. For en nyutdanna adjunkt eller lektor f.eks., så er tilbakebetalingsvilkårene i dag knallharde i forhold til begynnerlønna.

Studentavisa har derfor diskutert den økonomiske situasjonen for nyutdanna akademikere med Anne Lise Sjøstad, forkvinne i Lektorlagets lokale avdeling i Tromsø.

Men vi har ikke sett noen støtteuttalelse fra Lektorlaget?

Nei, det har vi ikke behandla i styret. Men vi skal sende ut en pressemelding nå med det første, og da vil jeg foreslå å ta en del av deres aksjonskrav inn i meldinga. Helt personlig vil jeg bare si at jeg har full forståelse for at studentene aksjonerer i denne forbindelse. Som gruppe er de økonomisk helt akterutseilt. Vi i Lektorlaget bør kanskje være mer opptatt av studentenes økonomiske kår. Problemene deres

forplanter seg sjølsagt oppover og gjenspeiles i våre lønnskrav.

Hvilke krav stiller Lektorlaget nå til lønnsoppgjøret?

Vår hovedorganisasjon er Akademikernes Fellesorganisasjon (AF), og våre interessekrav ivaretaes av denne. AK krever for det første at akademikere i lønns-trinnene 15, 16 og 17 rykker opp to trinn, dvs. får et lønnstillegg på ca. 10.000 kr. Det andre kravet går på et generelt tillegg som bevarer disponibel realinntekt på 78-nivå.

Har dere planlagt eventuelle aksjoner?

Fra Lektorlagets side har ordet streik vært nevnt, ikke bare tilfeldig, men seriøst drøftet. Vi har vært for avholdne og snille ved tidligere lønnsoppgjør, slik at vi har kommet i den situasjonen at det å investere i høyere utdanning, er blitt ei svært så dårlig investering. Forholdet forverres proporsjonalt med utdanningas varighet. Sammenlign f.eks. begynnerløningene for en adjunkt og en lektor. En skal arbeide i ganske mange år før at merutgiftene for et hovedfag kompenseres. Netto forskjell (skatt og lånerenter fratrukket) blir ca. 3.000,00 kr. for en familie på to medlemmer og en forsørger, første arbeidsåret.

Hvordan karakteriserer dere i Lektorlaget den økonomiske situasjon for nyutdanna akademikere?

Enkelte betegner forholdene som sosial nød, noe jeg mener er et dekkende uttrykk for situasjonen. Etter utdannelsen står de aller fleste foran en etableringsfase. Unge akademikere har sjelden inntekter i studietiden som kan oppspares til dette formål. I dag regnes det for normalt at en adjunkt og en lektor går ut i arbeidslivet med studielån på henholdsvis ca. 80.000,00 og 110.000,00 kroner. En kan spørre seg om hva blir igjen til en småbarnsfamilie i startfasen, av ei lønn på 70-80.000 tusen kroner, når lånet skjlnndd betales etter gjeldende vilkår?

Og tenk om begge er så «uheldig» at de har tatt en høyere utdanning? Situasjonen begynner å bli alvorlig!

Til slutt, kan studenter organisere seg i Lektorlaget?

Ja, det er viktig at studenter i siste semester og faste deltidsansatte i skoleverket, organiserer seg. Vi har f.eks. folk i vår org. som spesielt er opptatt med ansettelsessaker.

Forøvrig regnes org. avgifta ut i prosent av inntekten til vedkommende.

Den disiplinerte student

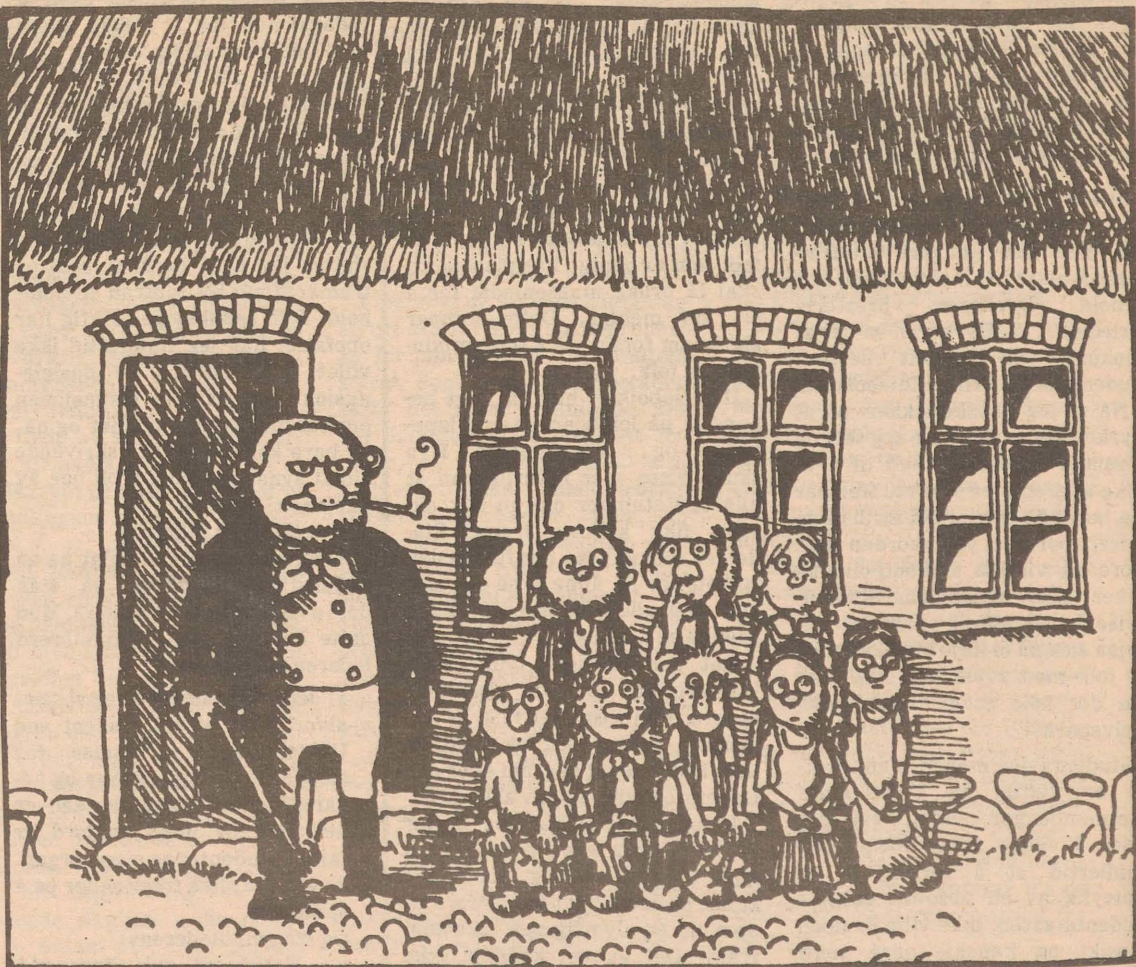
Av Lars-Inge Terum

Skal vi drøfte konturane av framtidens utdanningssystem, gjev det truleg lite meining å granska intensjonane bak utdanningspolitikken. Viktigare vert det å sjå på viktige konsekvensar av dei endringane i studiestrukturen som er på gang, — og på dei stadig forverra studiefinansieringstilboda.

STUDIESTRUKTUREN

Etter dei store utdanningsreformene på 70-tallet, som la grunnlaget for det regionale høgskolesystemet er det no universiteta som er i omforming. På mange måtar fungerer dette nye utdanningssystemet som brekkstong for endringa i universitetsstrukturen. Endringane i universitetssystemet framtrer som universitetsinterne behov og ynskjer, og delvis kan dette truleg vere tilfelle. Men viktigare er truleg behovet for å utvikle eit samordna kompetanse og gradsystem i den høgre utdanninga, der det regionale høgskolesystemet utgjør modellen.

Viktige kjenneteikn er studietidsnedkorting, ytterlegare fagoppsplitting med innføring av kurs og vektalssystem og hyppigare eksamen.

STUDIEFINANSIERING

Ved sida av dette vert studiefinansieringssituasjonen stadig dårlegare, noko som sjølsagt berre forsterkar dei overforneemde tendensane. Eit aukande antal studentar vert tvinga til å ta deltidsarbeid ved sida av studiene (ca. 50 % i Oslo). Dette fører i praksis til at dei ufrivillig vert deltidsstudentar — dei er berre «innom» på universitetet før eller etter arbeidet. Men dette gjeld den delen som maktar denne kombinasjonen. Mange ser seg nødt til å slutte. Problemet er

berre at det er ikkje tilfeldig kven som vert tvinga til å slutte — dette slår klart sosialt og kjønnsmessig skeivt ut. Det er generelt dei studentane som ikkje har sterke ressursar i «ryggen» og spesielt, pga. kjønnsrollemønsteret, jentene. Truleg vil de forverra studiefinansieringstilboda også føre til ei stadig skeivare rekruttering til universiteta. Tanken på at du etter endt hovudfagsutdanning står med over 100.000 kroner i gjeld, som gjev gjeldskrav på ca. kr. 1.000 pr. måned, skal til å etablere deg, men utsiktene til arbeid er

utrygge — sorterar ganske godt rekrutteringa. «Festtalane» om lik rett til utdanning vert hule i eit slikt perspektiv.

Dei som vågar å sette igang vil truleg oppleve eit stadig dårlegare arbeidsmiljø — både sosialt og fagleg. Det vert om å gjere å bli ferdig før kameraten og helst med betre resultat og så låg studiegjeld som mogleg.

Individualisme, stress og konkurranse vil diverre prege mykje av studiesituasjonen.

Målet kan vere nådd: Den «indimensjonale» disiplinerte studenten er forma!